

Călăuza

BIBLIOTECARULUI

CUPRINSUL

Congresul constructorilor comunismului	1
Popularizarea mărețului plan de construire a comunismului	3
*	
Să răspîndim larg cunoștințele științifice	5
Era zborurilor cosmice	7
500 DE ANI DE LA ÎNTEMEIEREA ORAȘULUI BUCUREȘTI	
Prof. F. Georgescu, Prof. M. Nicolau-Goffin: Muzeul de istorie a orașului București	12
Capitala de ieri și de azi oglindită în literatură	18
*	
Popularizarea documentelor plenarei C.C. al P.M.R.	23
Panouri în sprijinul producției	25
*	
O hotărîre istorică în viața satului	26
*	
Gh. Patrașcu: Unificarea bibliotecilor din satele raionului Bacău	28
*	
Koprosș Aristide: Din activitatea bibliotecii regionale Cluj deslășurată în anul 1958	30
IN CINSTEA ZILEI DE 8 MARTIE	
Gh. Iliescu: Femei fruntașe în răspîndirea cărții	33
*	
N. Oancea: Munca bibliografică în bibliotecile din învățămîntul superior	34
*	
Al. Duțu: Despre gestiunea periodicelor	37
*	
Ana Toșa Turdeanu: Documentare cartografică asupra Țărilor Romîne	40
*	
Vaczy Leona: Operele necomplete	43
CALENDAR COMEMORATIV	
Nicolai Vasilievici Gogol	45
VA RECOMANDAM NI SE COMUNICĂ	

I.M.P. Tîrgu-Mureș
G. Gy. P. I. Marosvásárhely
Biblioteca — Kolozsvár

3

1959

VĂ RECOMANDĂM

ȘTIINȚA

FISCHBEIN, E.: Cum cunoaștem lumea. București, 1958, Editura tinerețului, 436 p. lei 7,75.

Autorul tratează problema cunoașterii lumii și a felului cum o percepem și o reflectăm, la un nivel științific accesibil și celor fără pregătire specială în acest domeniu. Partea primă a lucrării intitulată *Viața descifrează mesajul lumii*, arată cum se formează senzația și mecanismul înțelepciunii și al instinctului, factorii de bază ai percepției și reflectării. Pentru exemplificare, care, E. Fischbein se referă la condițiile în care se produce reacțiunea sensibilă în lumea animală, amintind drumul ascendent al creierului de la maimuță la omul civilizat.

Partea a doua se ocupă de instrumentele cunoașterii cu care natura a înzestrat animalele. Capitolul aduce o explicație științifică a felului cum omul realizează reflecția realității, fie că aceasta se face cu ajutorul pielii (simțul tactil), al ochilor și urechilor, gurii și nasului (gust și miros) sau prin sensibilitatea mușchilor care coordonează mișcările, dozează efortu-

rile, măsoară greutatea și rezistențele, — funcțiuni importante în sezișarea precisă a lumii exterioare în toate dimensiunile ei.

Ultimul capitol al cărții se referă la *Cucerirea celei de a treia dimensiuni*. E vorba de adâncime sau relief. Cu acest prilej e precizat și rolul limbajului ca factor al reflectării exacte — limbajul fiind prin el însuși unul din sistemele de semnalizare a realității care se transmite scoarței cerebrale și de care aceasta se servește pentru reconstituirea fidelă a imaginii obiectelor și fenomenelor din lumea înconjurătoare. În încheierea lucrării, E. Fischbein expune perspectivele rezervate societății umane ca prin contribuția a milioane și milioane de experiențe individuale în materia de percepere și reflecție, omul să ajungă la obținerea unei imagini cât mai bogate și mai cuprinzătoare asupra realității, pentru ca în felul acesta să poată întrezări căile ce leagă faptele între ele și să stabilească legile din care iau naștere nesfârșita varietate a lucrurilor și întâmplărilor concrete din viața și a mediului său.

Lucrarea trebuie recomandată oricărui cititor doritor de a-și îmbogăți cunoștințele despre lume și fenomenele vieții.

CĂLĂUZA BIBLIOTECARULUI

PUBLICAȚIE A MINISTERULUI ÎNVĂȚĂMINTULUI ȘI CULTURII DIN R. P. R.

ANUL XII Nr. 3

MARTIE 1959

Redacția : București, 6 Martie Nr. 29 tel. 13.94.04

CONGRESUL CONSTRUCTORILOR COMUNISMULUI

Între 27 ianuarie — 5 februarie 1959, au avut loc la Moscova, în Marele Palat al Kremlinului, lucrările celui de al XXI-lea Congres al P.C.U.S. Congresul constructorilor comunismului a adoptat în unanimitate rezoluția pe marginea raportului lui N. S. Hrușciiov. De asemenea, au fost aprobate în unanimitate cifrele de control ale dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. pe anul 1959—1965.

Congresul al XXI-lea are o însemnătate uriașă în viața poporului sovietic și a tuturor popoarelor lumii. Așa cum a arătat și N. S. Hrușciiov, în cuvîntul de încheiere „lucrările Congresului au exprimat voința partidului, a întregului popor sovietic de a traduce în viață planurile construcției comuniste, dorința de a face tot ce le stă în putință pentru menținerea păcii, pentru asigurarea coexistenței pașnice a țărilor cu sisteme sociale diferite”.

Trecerea la perioada construirii desfășurate a societății comuniste în U.R.S.S. a fost posibilă datorită uriașelor realizări înfăptuite în ultimele decenii. Drumul glorios spre comunism al primului stat socialist din lume a fost jalonat de Congresele P.C.U.S., între care Congresul al XX-lea a avut o importanță excepțională. Acest Congres a stimulat puternic dezvoltarea Uniunii Sovietice în toate domeniile, a îmbogățit marxism-leninismul cu idei și teze noi, deosebit de prețioase în dezvoltarea sistemului mondial al socialismului și asigurarea păcii. În răstimpul celor trei ani de la Congresul al XX-lea al P.C.U.S. Uniunea Sovietică a pășit „cu fermitate înainte pe calea leninistă spre comunism, puterea ei s-a întărit și mai mult, prestigiul ei internațional a crescut în lupta pentru consolidarea păcii și prieteniei între popoare”. U.R.S.S. este azi o mare putere socialistă industrial-colhoznică, ocupînd primul loc în Europa și al doilea în lume, în ce privește volumul producției industriale. Marile victorii ale poporului sovietic au dus la întărirea lumii socialismului, care a devenit mai unită și mai de nănvins ca oricînd.

Programul grandios al construcției desfășurate a comunismului, — trasat în raportul lui N. S. Hrușciiov la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S., — arată că numai la un secol de la apariția ideilor socialismului științific, comunismul este de domeniul construcției concrete, practice, devenind într-un răstimp scurt o realitate vie în U.R.S.S. Mărețele sarcini ale septenalului asigură înfăptuirea acestui țel istoric. Astfel, în următorii șapte ani se va realiza programul de construire a bazei tehnico-materiale a comunismului, a întăririi puterii economice și de apărare a Uniunii Sovietice și în același timp a satisfacerii din ce în ce mai complete a cerințelor culturale și spirituale mereu crescînde ale poporului. Această etapă va fi hotărîtoare în întrecerea cu lumea capitalistă — perioadă în care va trebui să fie îndeplinită sarcina istorică de a ajunge și întrece producția pe cap de locuitor a țărilor capitaliste.

Raportul lui N. S. Hrușciiov, cuvîntările delegaților și Rezoluția celui de al XXI-lea Congres al P.C.U.S. au subliniat cu precădere importanța activității ideologice a partidului în educarea comunistă a oamenilor muncii, grija deosebită pentru ca conștiința oamenilor să nu rămînă în urmă față de existența socială. Ridicarea nivelului conștiinței tuturor cetățenilor sovietici are o mare însemnătate, astăzi, cînd construirea societății comuniste devine

dintr-un vis, o realitate, iar cauza milioanei de oameni sovietici este construcția desăsurată a comunismului.

Lucrările Congresului au subliniat că „ridicarea nivelului de trai al oamenilor sovietici creează condiții favorabile pentru creșterea continuă a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, pentru lupta împotriva rămășițelor capitalismului din conștiința oamenilor. Nu trebuie să uităm că rămășițele trecutului nu dispar de la sine, că ele sînt tenace și viabile, că lichidarea lor necesită o muncă educativă dirză și perseverentă.

Munca ideologică a P.C.U.S. a consemnat o bogată activitate legată de ridicarea conștiinței comuniste a oamenilor muncii. În U.R.S.S. au fost create condiții favorabile pentru popularizarea largă a teoriei marxist-leniniste. În ultimii ani, au fost editate în tiraje de masă, lucrările clasice ale marxism-leninismului, se află în curs de apariție o culegere completă a operelor lui V. I. Lenin, Karl Marx și Fr. Engels, au fost editate o serie de noi reviste și manuale teoretice și politice. S-a dat o specială atenție conținutului ideologic al muncii politice de masă, legăturii ei cu viața, cu practica construcției comuniste, „În prezent sarcina principală a propagandei de partid — a spus E. A. Furțeva, la Congres — constă în a explica temeinic importanța istorică a mărețelor victorii ale poporului nostru, în a dezvălui perspectivele însușeșitoare ale construcției comuniste, în a mobiliza oamenii muncii la îndeplinirea cu succes a planului septenal“.

Literatura și arta sovietică sînt principalele mijloace în educarea oamenilor. Oamenii de literă și de artă din U.R.S.S. au susținut cu vigoare prin operele lor, lupta partidului pentru făurirea societății comuniste. P.C.U.S. acordă întotdeauna o atenție deosebită scriitorilor, tuturor cadrelor ce se ocupă cu munca de creație, îngrijindu-se de editarea unor cărți bune, în sprijinul educării oamenilor sovietici și în primul rînd a fineretului. Numărul cărților, editate anual pe cap de locuitor, este de 9 ori mai mare decît în Rusia țaristă și depășește cu mult pe cel din țările capitaliste cele mai dezvoltate. În U.R.S.S. funcționează în prezent circa 400.000 de biblioteci cu un fond de 1.500.000.000 cărți.

Faptul că se tipăresc cărțile în tiraje de milioane de exemplare, că se epuizează și se dovedesc a nu fi suficiente, ilustrează plastic noua fizionomie spirituală a omului sovietic, vastul său orizont, setea sa nepotolită de cunoștințe. Acest lucru impune oamenilor de literatură și artă să oglindească în operele lor viața eroicului popor sovietic, energia sa revoluționară, clocotitoare, mărețele transformări îndeplinite la orașe și sate, chipul minunat al omului nou-constructor al comunismului, să arate cum sînt lichidate, rămășițele trecutului din conștiința oamenilor.

Iată de ce, Rezoluția celui de al XXI-lea Congres al P.C.U.S. poate fi socotită în ce privește sarcinile în domeniul ideologic, ca o chemare înălțătoare adresată scriitorilor și artiștilor de a crea opere cu un înalt conținut ideologic, de o strălucită măiestrie artistică, deoarece este vorba de formarea concepției despre lume a poporului sovietic, a caracterului, a întregului chip moral al omului comunist. „Sarcinile principale ale planului septenal — a spus E. A. Furțeva — determină orientarea și conținutul întregii munci ideologice. Propaganda și agitația, presa, radioul și televiziunea, literatura, muzica și pictura, teatrul și cinematograful, toate aceste mijloace de muncă educativă trebuie să fie cît mai perfecte și puse în acțiune; ... crearea unor opere care să-i educe pe oamenii muncii în spiritul mărețelor idei ale comunismului, al moralei sociale noi și al gustului estetic ales, opere care să reflecte multilateralitatea vieții contemporane a societății noastre, fenomenele și procesele ei noi“.

Această chemare a partidului a găsit un larg răspuns în rîndurile scriitorilor și artiștilor. Ei se alătură cu entuziasm marelui întreceri a poporului pentru îndeplinirea și depășirea planului septenal. În minguri și adunări, lucrătorii de pe frontul ideologic, și-au luat angajamentul de a îndeplini sarcinile trasate de Congresul al XXI-lea, de a fi

la înălțimea încrederii acordate de partid, de a-și da întreaga lor contribuție la construcția societății comuniste.

Încă din perioada de pregătire a Congresului, lucrătorii din sectorul ideologic s-au pregătit să întâmpine cu cinste acest eveniment istoric. Ei s-au străduit să îndeplinească sarcinile puse de al XX-lea Congres al P.C.U.S. privitoare la activitatea cultural-educativă comunistă a poporului. Mișcarea bibliotecară a fost prezentă, printr-o intensă și susținută muncă de popularizare în masă a succeselor grandioase obținute de oamenii sovietici sub conducerea partidului, a cărților despre munca eroică a muncitorilor și colhoznicilor.

Biblioteca de stat „V. I. Lenin” a întocmit o scrisoare periodică despre munca bibliotecilor de masă în întâmpinarea Congresului, însoțită de un indice și o listă de recomandare a cărților de literatură cu titlul Eroismul zilelor noastre. De asemenea, a editat o culegere de materiale metodice despre popularizarea Rezoluției Congresului al XXI-lea al P.C.U.S. Biblioteca „N. A. Nekrasov” din Moscova acordă o deosebită atenție popularizării lucrărilor lui Lenin și a redactat materiale de îndrumare a cititorilor asupra cărților noi, pe teme: Materialismul istoric și dialectic, Economia politică, Ateism și religie. Numeroase alte biblioteci au difuzat cărți despre partid, hotărâri ale C.C. al P.C.U.S. și guvernului sovietic, apărute după Congresul XX-lea și având drept scop dezvoltarea economiei și a culturii țării. Au fost organizate de asemenea consfătuiri cu cititorii și seri închinată cărții pe teme: Să aruncăm o privire în anul 1965, Colhozul nostru de la Congresul XX-lea la Congresul XXI-lea, etc., expoziții de cărți albume, „Ziua cărții tehnice” etc.

Poporul român a urmărit cu interes deosebit lucrările Congresului XXI-lea al P.C.U.S. Numeroși oameni de știință, scriitori și artiști, conducători de instituții, președinți de g.a.c. și fruntași în muncă și-au exprimat prin presă — în articole ocazionale, recunoștința fierbinte pentru ajutorul multilateral dat țării noastre de către U.R.S.S. Cuvântarea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej — rostită la tribuna Congresului al XXI-lea al P.C.U.S. — a reafirmat această recunoștință a poporului nostru pentru experiența și ajutorul material primit în construirea socialismului.

„Oamenii muncii din R. P. Română, — a spus tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, — sint conștienți că asigurând progresul rapid al economiei și culturii, construind socialismul, răspund și îndatoririi ce le revine de a-și da contribuția la obținerea victoriei în întrecerea pașnică între capitalism și socialism, la atingerea obiectivului mareț, arătat în raportul tovarășului N. S. Hrușciiov ca în anul 1965 producția globală industrială a țărilor sistemului socialist să depășească pe cea a țărilor capitaliste”.

Popularizarea mărețului plan de construire a comunismului

Editurile sovietice au început să editeze o serie de broșuri despre planul septenal, despre dezvoltarea economiei naționale, despre grandioasa construcție desfășurată a comunismului în U.R.S.S. Iată câteva din broșurile care vor apărea în „Gospolitizdat” (Editura de stat pentru literatură politică):

— **Partidul ne conduce spre comunism** — rolul conducător al Partidului Comunist al U.R.S.S. în lupta poporului sovietic pentru traducerea în viață a mărețului plan de construcție desfășurată a comunismului în viața socială, economică și culturală a țării;

— **Perspectivile dezvoltării industriei.** În această broșură se vorbește despre dezvoltarea extraordinară a industriei și în special a industriei grele — baza economiei socialiste, factor hotărâtor în dezvoltarea forțelor de producție și a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale;

— **Agricultura pe drumul belșugului** — creșterea producției agricole, belșugul de pîine, de produse animale, de zarzavaturi, materii prime pentru industrie, condiție importantă pentru trecerea spre comunism;

— **Spre noi culmi ale tehnicii și științei** conține programul de largă dezvoltare a tuturor ramurilor științifice și care va îmbogăți știința sovietică cu noi succese și descoperiri;

— **Pentru înflorirea culturii socialiste** o broșură despre dezvoltarea culturii socialiste multinaționale și rolul ei în educarea comunistă a oamenilor muncii;

— **Pentru binele poporului, lucrare în care se arată că în anii septenalului se va asigura un înalt nivel de trai nemaiîntâlnit poporului sovietic.** Se vorbește aici despre creșterea venitului național, a salariului muncitorilor și funcționarilor, despre lărgirea rețelei de întreprinderi și instituții științifice, culturale, de învățămînt, comerț, cit și despre alte instituții de deservire a populației;

— **Planul septenal și dezvoltarea relațiilor economice dintre țările socialiste** arată perspectivele minunate de dezvoltare a colaborării economice, științifico-tehnice a țărilor socialiste — chezașia dezvoltării progresului economic în fiecare țară socialistă. O atenție deosebită se va acorda sarcini-

lor dezvoltării specializării pe state și cooperării producției pe calea înțelegerii în planurile comune pe ramuri de producție;

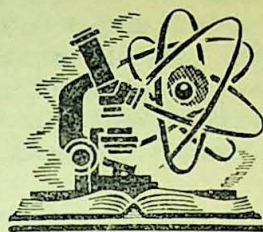
— **Intrecerea economică dintre capitalism și comunism.** În această broșură este vorba despre întrecerea pașnică economică dintre Uniunea Sovietică și țările capitaliste.

În broșura **Importanța mondială a planului septenal de dezvoltare a economiei U.R.S.S.-ului** se dezvoltă ideea că înlăptuirea planului septenal prezintă o nouă și importantă etapă în întrecerea pașnică economică a celor două sisteme, sistemul socialist și comunist. Acest plan este o expresie grăitoare a politicii consecvente de pace a Uniunii Sovietice, a principiului leninist de coexistență pașnică a statelor diferite.

Și celelalte edituri au întocmit planuri bogate și variate, dedicate problemelor dezvoltării economiei, industriei, culturii în planul septenal. Sînt în lucru broșuri despre dezvoltarea economiei și culturii din republicile uniunale, și care vor oglindi succesele minunate obținute în anii puterii sovietice, și perspectivele dezvoltării acestor republici. Întreg sectorul literar își propune să ajute pe cititor să înțeleagă cît mai profund însemnătatea planului septenal și a marelui pentru construirea desfășurată a comunismului, rolul măreț al conducătorului poporului sovietic — Partidul Comunist, importanța reformei învățămîntului, necesitatea întăririi legăturii dintre școală și viață și practica construirii comunismului.

Celelalte edituri ca Editura (economică) „Soțekhiz“ și Editura „Snanie“ (Știință) vor edita broșuri despre dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiei și științei.

Broșurile în general vor avea 2—3 coli de autor și vor fi tipărite în tiraje de masă. La redactarea lor vor fi atrași oameni de știință, scriitori, activiști de partid și de stat și ziarști.

Să răspindim larg CUNOSTINTELE ȘTIINȚIFICE

Formarea omului nou, constructor conștient și activ al societății socialiste, este una din preocupările principale ale partidului nostru.

Orînduirea socialistă creează toate premisele necesare pentru ca masele largi populare să atingă cele mai înalte culmi ale științei și culturii, să-și însușească morala comunistă. Totuși aceasta nu înseamnă că au fost complet lichidate unele rămășițe ale mentalității vechii societăți. Printre deprinderile și obiceiurile generate de vechile condiții sociale și care mai dăinuie la unii cetățeni, se numără superstițiile și misticismul, rod al întunericului în care masele de oameni ai muncii au fost ținute de către clasele exploatare. Asemenea rămășițe ale capitalismului în conștiința oamenilor există mai ales în mediul rural, ele fiind o frînă serioasă în introducerea a tot ce este nou în viața satului. Astăzi cînd oamenii muncii de la orașe și de la sate manifestă tot mai multă inițiativă și elan creator pentru înflorirea economiei naționale, superstițiile și misticismul trebuie combătute cu hotărîre, deoarece au ca rezultat o atitudine pasivă, delăsătoare.

În cadrul ofensivei de răspîndire a cunoștințelor științifice, instituțiile culturale au un rol de frunte. Ele dispun de mijloace eficiente pentru lămurirea atentă și argumentată a maselor asupra conținutului fals de idei al prejudecăților și misticismului, pentru răspîndirea celor mai importante realizări ale științei, care confirmă adevărul concepțiilor materialiste despre dezvoltarea naturii și societății.

În rîndul instituțiilor culturale, bibliotecile pot și trebuie să aducă o contribuție însemnată în difuzarea cît mai largă a științei în mase. Pentru ca eforturile să fie încununate cu succes, este necesar ca lucrătorii tuturor bibliotecilor să fie înarmați cu cunoștințe temeinice și în același timp să știe să folosească metodele cele mai potrivite scopului urmărit. Studiarea atentă a culegerii de articole și cuvîntări ale lui V. I. Lenin *Despre religie* constituie un izvor nesecat de învățămînte pentru bibliotecari. V. I. Lenin ne dezvăluie sub toate aspectele rădăcinile sociale ale religiei, incompatibilitatea ei cu concepția științifică despre lume, arătînd totodată căile prin care pot fi învinse prejudecățile unei clase. În lucrările lui V. I. Lenin, bibliotecarii pot găsi răspuns la problemele conținutului, formelor și metodelor răspîndirii cunoștințelor științifico-ateiste în mase. În această privință sînt deosebit de prețioase indicațiile marelui dascăl al proletariatului care arată: ... „cea mai mare și mai gravă greșeală pe care ar putea să o facă un marxist ar fi să creadă că masele populare de milioane și milioane (mai ales cele de țărani și meseriași), osîndiți de întreaga societate contemporană să trăiască în întuneric, ignoranță și prejudecăți, se pot smulge din acest întunec numai pe linia directă a educației pur marxiste. Trebuie să le dăm acestor mase cel mai variat material de propagandă ateistă, să le facem cunoscute fapte din cele mai variate domenii ale vieții, să ne apropiem de ele prin diferite mijloace pentru a le trezi interesul, pentru a le trezi din somnul lor religios, pentru a le

deștepta sub toate aspectele, prin cele mai variate metode, etc.“⁽¹⁾.

Bibliotecarii au la îndemână numeroase asemenea materiale, printre care amintim: *Materialismul și religia* de M. P. Bașkin, *Despre credință și Dumnezeu* de G. A. Gurev, *Cugetări despre religie* de I. I. Skvorțov-Stepanov, *Origina religiei* de Charles Hainchelin, *Religie sau știință* de Paul Popovici.

O latură importantă în munca de luminare a maselor, de formare a unei concepții materialiste asupra vieții și societății este difuzarea lucrărilor de combatere a superstițiilor, de popularizare a științei în cele mai diverse domenii. Lansarea recentei rachete cosmice de către Uniunea Sovietică ne arată încă o dată că aptitudinile rațiunii omenești de a pătrunde în cele mai complexe procese și fenomene sînt nelimitate. Cercetarea atentă a lucrărilor apărute în colecțiile S.R.S.C. „Știința învinge“, „Știința pentru toți“, arată existența unei bogate literaturi în ajutorul bibliotecarilor, în această direcție.

Metodele de popularizare ale acestor cărți nu sînt speciale. Metodele variate, practice obișnuit și cu succes de bibliotecari în alte probleme, pot fi folosite și pentru răspîndirea cărților științifice. O expoziție de cărți pe tema: **Lumea poate fi cunoscută**, lecturi în colectiv, recenzii, consfătuiri cu cititorii, seri de întrebări și răspunsuri, concursuri „Cine știe ciștigă“, pe teme ca „Știința și superstițiile“, sînt eficace pentru a atrage atenția și a canaliza interesul cititorilor spre cărțile ce explică științific fenomenele naturii. În munca de zi cu zi a multor biblioteci, asemenea metode au fost introduse cu bune rezultate. Bibliotecile comunale din raionul Cricov, de pildă, au organizat expoziții de cărți urmate de convorbiri pe temele: **Originea și evoluția omului**, **Ce sînt superstițiile și care este explicația lor științifică** etc. În tot mai multe

biblioteci de la sate, o mare parte a activității cercurilor de citit este axată în jurul desbaterilor cărților de știință popularizată. Îmbucurător este faptul că pentru anul în curs, multe biblioteci regionale și-au propus multiple acțiuni pentru popularizarea lucrărilor științifice.

Popularizarea cunoștințelor științifice nu trebuie însă privită ca o acțiune de campanie. Grija pentru popularizarea permanentă a cărților științifice trebuie să se împletească cu grija pentru introducerea unor forme tot mai atractive de muncă. Alături de metodele amintite mai sus, bibliotecarii pot folosi caietul de întrebări și răspunsuri **Cititorii întreabă — biblioteca răspunde**, declarații luate de la cititori asupra învățămintelor desprinse din lucrările de știință citite, afișarea de citate din lucrările diferiților oameni de știință și cultură, diapozitive sau filme documentare pentru ilustrarea unor teme, etc. În organizarea tuturor manifestărilor consacrate popularizării cunoștințelor științifice, bibliotecarii să vegheze cu atenție asupra conținutului lor, pregătindu-le cu oameni competenți pentru susținerea lor.

Alunca bibliotecarilor trebuie să fie perseverență, sistematică, plină de răbdare pentru a birui prejudecățile și misticismul. Un exemplu viu de urmat pentru bibliotecile noastre, ni-l oferă bibliotecile sovietice. În munca de popularizare a cunoștințelor științifice, acestea se bazează pe intelectualitatea locală cu ajutorul căreia organizează expoziții, lecturi în colectiv, convorbiri despre cărți, etc. Împreună cu activul de intelectuali, bibliotecarii întocmesc planuri amănunțite pentru popularizarea cunoștințelor științifice, dînd atenție deosebită conținutului și calității acțiunilor inițiate. **De la o muncă de campanie, la una permanentă**, așa se intitulează de pildă, articolul din revista „Bibliotekar“ (nr. 12/1958) care înfățișează rodnică activitate a bibliotecilor sovietice în domeniul popularizării: cunoștințelor științifice.

O largă răspîndire a cunoștințelor științifice reclamă un ajutor mai susținut din partea Bibliotecii centrale de Stat, a biblio-

¹⁾ Lenin, V. I.: *Despre religie*. Buc., ESPLA, 1958, p. 69—70

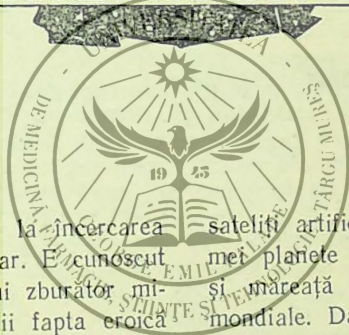
tecilor regionale, care trebuie să întocmească materiale metodice și bibliografice, destinate să orienteze în special, munca bibliotecarilor de la sate.

Sîntem aproape de sfîrșitul primului trimestru al anului. Dovedind că înțeleg răspunderea ce le revine, în lupta pentru promovarea cunoștințelor științifice, bibliotecarii trebuie să includă în planurile de muncă

organizarea unor acțiuni permanente menite să educe cititorii în spiritul concepției științifice despre lume. Oglindind în planurile de muncă această preocupare permanentă, muncind neobosit pentru înfăptuirea tuturor acțiunilor propuse și asigurînd acestora un bogat conținut de idei, bibliotecarii din țara noastră își vor îndeplini cu cinste una din sarcinile lor cele mai de seamă.

ERA ZBORURILOR COSMICE

Multe milenii au trecut de la încercarea de a zbura a legendarului Icar. E cunoscut sfîrșitul tragic al îndrăznețului zburător mitologic. În memoria umanității fapta eroică a lui Icar s-a întipărit ca un simbol al luptei milenare a omului pentru a învinge și stăpîni forțele naturii. Astăzi, omul nu a ajuns numai să zboare la înălțimi și cu viteze uluitoare, ci să concureze însăși natura creînd noi aștrii în Univers. Acest triumf al geniului uman a fost consemnat de comunicatul agenției TASS care vestea lansarea primei planete artificiale. Ziua de 2 ianuarie 1959 ca și data de 4 octombrie 1957, — care marchează începutul asaltului dat Cosmosului de către om, — sînt strîns legate de numele Țării socialismului, al științei sale glorioase. Noua planetă poartă cu mîndrie în spațiile necuprinse ale Universului fanionul pe care se află gravată stema U.R.S.S. și inscripția „Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, ianuarie 1959“. Lansarea primilor

sateliți artificiali ai Pămîntului ca și a primei planete artificiale întruchipează o nouă și măreață contribuție la tezaurul științei mondiale. Datorită acestor realizări epocale, oamenii de știință sovietici au devenit pionierii zborurilor interplanetare, ei au făcut noi și însemnați pași pe calea stăpînirii forțelor orbe ale naturii. Victoriile remarcabile dobîndite de Uniunea Sovietică în cucerirea spațiului cosmic întruchipează nu numai superioritatea științei și tehnicii sovietice, ci și forța creatoare a orînduirii socialiste. Impresia sîrînită în toate țările lumii de vestea lansării primilor sateliți ca și a celei de a 10-a planete a sistemului solar este de-a dreptul covârșitoare. Prin aceste cuceriri, oamenii de știință sovietici au dat viață visului marelui savant K. Tsiolkovski care la 1 mai 1938 spunea: „Acum tovarăși, eu sînt pe deplin convins că și celălalt vis al meu, călătoria interplanetară, fundamentată de mine din punct de vedere teoretic va de-

veni realitate..., eu sînt convins cã mulți dintre voi vor fi martorii primei cãlătorii de dincolo de atmosferã.”

Rãspunzînd uriașului interes manifestat de oamenii muncii din țara noastrã fațã de glorioasele realizãri ale științei sovietice în domeniul explorãrii spațiului cosmic, bibliotecarii au un bun prilej pentru intensificarea popularizãrii cunoștințelor științifice. Pe baza acestor realizãri, ei pot arãta maselor de cititori cã în fața progresului științei, în cele din urmã, nemãrginitul domeniu al naturii va fi cucerit în întregime. Progresele rapide ale astronauticeii vor face ca în

curînd „împãrãția cerului” sã fie brãzdatã de tot mai mulți trimiși pãmînteni care o vor explora dezvoltîndu-i „tainele” spre binele și evoluția umanitãții.

Metodele pentru popularizarea marilor victorii ale științei sovietice sînt variate. Bibliotecarii pot organiza în acest scop seri de întrebãri și rãspunsuri, expuneri bibliografice, recenzii, etc., la care sã fie antrenați oameni de știință. În cele ce urmeazã ne propunem sã indicãm bibliotecarilor materialul necesar pentru alcãtuirea unui panou pe tema: **Era zborurilor cosmice.** Panoul se va deschide cu citatul:

„Crearea în țara noastrã a primilor sateliți artificiali ai Pãmîntului, lansarea rachetei cosmice sovietice, care a devenit prima planetã artificialã a sistemului solar, marcheazã o întregã epocã în dezvoltarea cunoștințelor științifice ale umanitãții. Acesta este un grandios eveniment al epocii construirii socialismului”. (N. S. Hrușciov Cu privire la cifrele de control ale dezvoltãrii economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1959—1965. Raport prezentat la Congresul al XXI-lea extraordinar al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. 27 ianuarie 1959)”

Urmeazã apoi lista materialelor arãnjate pe capitole astfel: 1) Comunicate oficiale; 2) Ce sã citim despre sateliți artificiali ai Pãmîntului, care cuprinde materialele ce explicã importanța și sistemul de funcționare a fiecãruia dintre cei trei sateliți în parte, și se încheie cu materialele generale privind problemele sateliților și ale zborului cosmic, ultimele în ordinea alfabeticã; 3) Ce sã citim despre planeta artificialã, enumãrã materialele consacrate acestei teme în ordinea alfabeticã. Fãrã îndoialã cã pe baza bibliografiei recomandate care nu reprezintã decît o parte a bogatei literaturi dedicatã sateliților artificiali ai Pãmîntului și planetei artificiale, bibliotecarii pot întocmi panouri, vitrine și expoziții și pot de asemenea realiza manifestãri de masã. Bibliotecarii trebuie sã aibã grijã ca bibliografia sã fie completatã la zi cu materialele ce apar între timp.

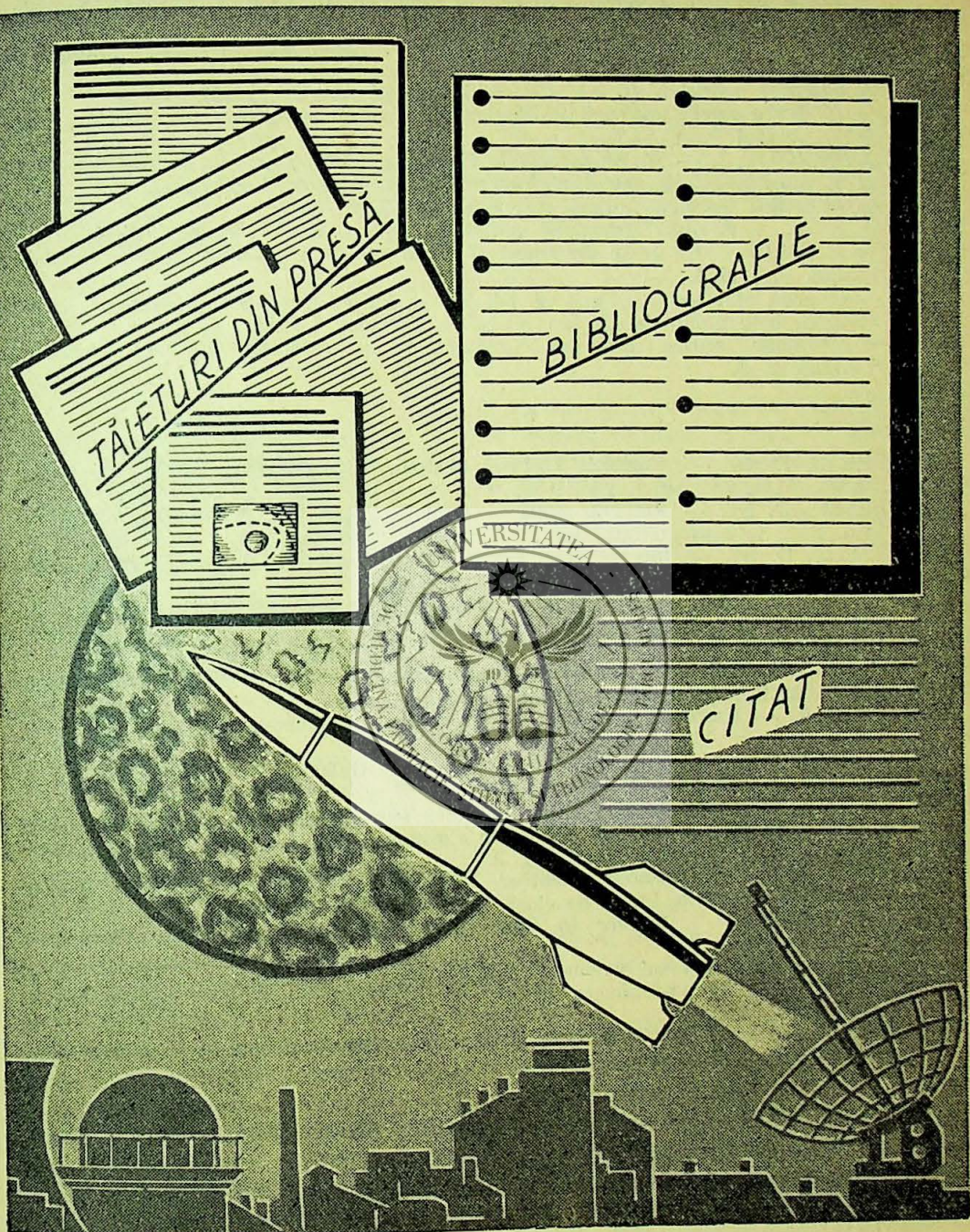
BIBLIOGRAFIE

COMUNICATE OFICIALE

- „Luna” artificialã sovieticã se rotește în jurul Pãmîntului. Comunicat TASS. Știința, 6.X.57, p. 1.
- Marele satelit gonește în spațiu, pãtrunzînd tainele Universului. Comunicatul agenției TASS. Știința, 5.XI.57, p. 1.
- U.R.S.S. a lansat un uriaș satelit artificial al Pãmîntului. Comunicatul agenției TASS. Știința, 16.V.58, p. 1 și 4.
- U.R.S.S. a lansat o rachetã cosmicã în direcția Lunei. În fruntea științei și tehnicii mondiale. (Comunicatul agenției TASS cu privire la lansarea unei rachete cosmice în direcția Lunei). Știința, 3.1.59, p. 1.
- O nouã planetã a Soarelui: racheta fãcutã de geniul oamenilor sovietici. Comunicatul agenției TASS. Știința, 4.1.59, p. 1.

CE SĂ CITIM DESPRE SATELIȚII ARTIFICIALI AI PĂMÎNTULUI

- Satelitul artificial sovietic deschide era comunicațiilor interplanetare de prof. ing. Paul Ioanid. (Material documentar pentru conferențieri). (Buc.), Consiliul General ARLUS și S.R.S.C., 1957, 16 p.

ERA ZBORURILOR ÎN COSMOS

- O descriere detaliată a funcționării satelitelui artificial. (Articol redacțional din ziarul „Pravda” din 9 octombrie). România liberă, 10.X.57, p. 1 și 4.
- Prima fereastră a omenirii în spațiul interplanetar. (Articol de fond). Știința, 8.X.57, p. 1 și 3.
- Primul satelit artificial. (Buc.), 1957, 4 p. (Supliment la revista „Știință și tehnică”, 1957, nr. 10).
- Satelitul artificial. (Buc.). Consiliul General ARLUS, (1957), 32 p.
- Al doilea satelit artificial al Pământului. (Articol redacțional al ziarului „Pravda”). Steagul Roșu, 14.XI.57, p. 4.
- POBEDORNOSTOV, I. — Al doilea satelit. Timpuri noi, 1957, nr. 46, p. 11—13.
- POPOVICI, CALIN — Noul satelit al Pământului Știința, 5. XI. 57, p. 6.
- Al treilea Sputnik. Timpuri noi, 1958, nr. 21, p. 3—4.
- IOANID, PAUL — Asaltul Cosmosului continuă. Știința, 16. V. 58, p. 1 și 4.
- POPOVICI, CALIN — Ce ne-au destăinuit și ce ne vor mai destăinui sateliții. Știința, 17.V.58, p. 1 și 4.
- O nouă victorie a științei și tehnicii sovietice. U.R.S.S. a lansat o rachetă având pe bord 2 cîini la 450 km. altitudine. Știința, 3.VIII.58, p. 1.
- Amănunte asupra cercetării Cosmosului cu rachetele sovietice. Știința, 6.VIII.58, p. 3.

- ANDREESCU, D. ST. — Părintele rachetei moderne. (K. Tjolkovski). În zorii evului cosmic. Apărarea patriei, 28.VIII.58, p. 2 și 3.
- ANDREESCU, D. ST. — Racheta, armă și vehicul. Prefață de general-maior Burlacu Iosif. Buc., Editura militară, 1957, 179 p. cu fig. + erată.
- ANDREESCU, D. ST. — Încotro, spre Venus sau spre Marte? Buc., Editura militară, 1957, 200 p. cu ilustr.
- BRAUN, WERNER VON — Sovieticii — primii cuceritori ai spațiului extraatmosferic. Declarațiile cunoscutului expert germano-american Werner von Braun. Știința, 13.XI.57, p. 4.
- DRIMBĂ, CONSTANTIN — Elemente de mecanică cerească. Buc., Editura tehnică, 1958, 218 p. cu fig. (Biblioteca Societății de științe matematice și fizice din R.P.R.).
- IOANID, PAUL — Tjolkovski un pionier al zborurilor inter-planetare. Știință și tehnică, 1957, nr. 10, p. 46.
- IOANID, PAUL — Cu viteza luminii — spre departările Galaxiei. Știința, 12.VII.58, p. 4.
- IOANID, PAUL — Omul în Cosmos. Știința, 26.X.57, p. 4.
- IOANID, PAUL — Zborul cosmic. (Buc.), Editura tehnică, 1955, 48 p. (S.R.S.C., 119).
- PERIN, V. — În ajutorul zborului omului în Cosmos. (Articol apărut în ziarul „Izvestia”). România liberă, 15.XII.57, p. 3.
- POPOVICI, CALIN — Lansarea sateliților artificiali ai Pământului, realizare epocală a societății socialiste. Lupta de clasă, 1957, nr. 11, p. 39—49.
- SEVCENKO, ALEXEI — Călător în Cosmos. O anticipație îndrăzneală. Veac Nou, 27.VI.58, p. 8 și 11.
- Secolul în care omul va cuceri spațiile cosmice. Contemporanul, 11.X.57, p. 8.
- STERNFELD, A. — Zborurile interplanetare. (Buc.), Cartea rusă, 1957, 76 p. (Știința pentru toți, 120).
- STOENESCU, ALEXANDRU — Racheta și satelitul artificial. (Elemente teoretice). Buc., Editura tehnică, 1958, 56 p. cu fig.

CE SĂ CITIM DESPRE PLANETA ARTIFICIALĂ

- BLAGONRAVOV, A. A. — Un zbor spre viitor. Știința tineretului, 6.I.59, p. 1.
- Drapelul sovietic triumfător în spațiul cosmic. Știința tineretului, 4.I.59, p. 2.
- IOANID, PAUL — Spre profunzimile spațiului solar. Știința, 4.I.59, p. 3.
- KAZANȚEV, ALEXANDRU — A 10-a planetă. Știința tineretului, 7.I.59, p. 1 și 4.
- KUBARKIN, B. — Studiarea Lunii cu ajutorul rachetelor cosmice. Știința, 6.I.59, p. 1 și 3.
- Nava cosmică. Masa rotundă a Contemporanului. Contemporanul, 9.I.59, p. 1 și 7.
- NEGRU, A. — Prima călătorie în sistemul solar. România liberă, 4.I.59, p. 4.
- Noi date despre planeta artificială sovietică. Știința, 17.I.59, p. 4.
- Opinia publică mondială continuă să-și exprime admirația față de uriașa rea-

- lizare a științei și tehnicii sovietice. În timp ce noua planetă a sistemului solar și-a început drumul pe orbită. Știința, 10.I.59, p. 5.
- PESCARU, IOAN — Planeta artificială la periheliu. Cîteva amănunte în legătură cu drumul planetei artificiale sovietice. Știința tineretului, 16.I.59, p. 2.
- Planeta artificială sovietică și zborul ei în spațiul cosmic. Știința, 13.V.59, p. 3.
- Prima planetă artificială. (Buc.), 1958, 4 p. (Supliment la revista „Știință și tehnică”, 1959, nr. 1).
- Racheta cosmică sovietică. Noi amănunte publicate în ziarul „Pravda”. Știința tineretului, 13.I.59, p. 3.
- Spre Soare, spre comunism. Știința, 6.I.59, p. 1 și 3.
- Triumful mondial al științei sovietice. Contemporanul, 9.I.59, p. 8.
- Zborul către Soare, simbolul înaintării către comunism. Știința tineretului, 6.I.59, p. 2.

...în cursul anului trecut frecvența zilnică în sala de lectură a bibliotecii regionale Oradea a crescut la 55 față de 15-16 în 1957. Numărul cititorilor a crescut și el de la 9557 la 11.048, iar al cărților citite de la 119.548 la 126.192. Pentru o mai largă popularizare a cărții, biblioteca regională Oradea va organiza lunar în anul acesta, expoziții tematice de cărți, precum și expoziții de cărți noi. De asemenea, se vor alcătui liste de recomandare pe diverse teme, se va completa fișierul de recenzii și se vor întocmi afișe despre cărți noi, ce vor fi difuzate în oraș.

★

...frumoase realizări au fost obținute de biblioteca regională Iași în educarea patriotică a tineretului și a oamenilor muncii. De un real sprijin pentru bibliotecile din regiune asupra diferitelor metode ce pot fi folosite în această direcție, a fost scrisoarea metodică intitulată: Pentru educația patriotică a tineretului și a oamenilor muncii, însoțită,

de o listă bibliografică cuprinzând cărți oglindind trecutul de luptă al poporului, figurile unor personalități culturale și științifice din regiune, prefacerile petrecute în regiune în anii regimului democrat-popular, etc. Un ajutor însemnat acordat bibliotecilor din regiune îl constituie și indicele bibliografic cu cărți inspirate din trecutul de luptă al poporului nostru. Biblioteca regională a organizat cu prilejul centenarului nașterii lui Al. Vlahuță o acțiune model în satul natal al scriitorului, care s-a bucurat de o masivă participare din partea cetățenilor.

Luptând pentru continua creștere a circulației cărții social-politice, biblioteca regională din Iași va organiza cu ajutorul cabinetului și școlii de partid de doi ani, manifestări de masă despre: Cele mai importante documente, articole și lucrări privind principalele sarcini ale oamenilor muncii în ultimul an al celui de al doilea plan cincinal și Cele mai importante documente, articole și lucrări privind principalele probleme ridicate de cel de-al XXI-lea Congres al P.C.U.S. Lunar, în colaborare cu S.R.S.C. și C.L.D.C. se vor ține prezentări de cărți social-politice. Pentru intensificarea popularizării cărților de știință se va continua cu fișierul cărților din colecția „Știința învinge”, vor fi organizate expoziții, alcătuite 3 liste de recomandare pe tema: Combaterea superstițiilor și cunoașterea fenomenelor naturii, precum și inițierea unor acțiuni-model.

500 de ani de la întemeierea ORASULUI BUCUREȘTI

Muzeul de istorie a orașului București

Prof. FLORIAN GEORGESCU

Prof. M. NICOLAU-GOLFINI

O instituție de cultură care să oglindească trecutul orașului București se făcuse de multă vreme simțită. Ea trebuia să răspundă nevoilor mereu crescînde ale oamenilor, muncii de a cunoaște și de a se instrui, de a se educa și de a-și întări sentimentul patriotic și dragostea față de cuceririle revoluționare ale poporului nostru muncitor.

Acestea au fost motivele pentru care, prin grija partidului și guvernului nostru democratic-popular, s-a luat inițiativa de a se deschide Muzeul de Istorie a Orașului București.

Pentru aceasta, munca se cerea sistematizată cu un deosebit simț de răspundere și discernămint.

Organizarea și clasificarea materialelor a stat pe primul plan.

S-a pornit, de la cercetarea fondului de materiale existente, pentru ca astfel să existe o evidență științifică a lor, — în afară de aceia administrativă, — și pentru a se vedea starea lor de conservare.

Paralel s-au pornit două munci simultane : a) fișarea fiecărui obiect în parte, cu descrierea sa științifică și fixarea în depozitele muzeului, — pe grupe mari, — ceramică, textile, imprimate, stampe, porțelanuri, metale, etc. și b) conservarea lor în condiții tehnice cît mai aproape de necesitățile științifice actuale în materie de muzeografie.

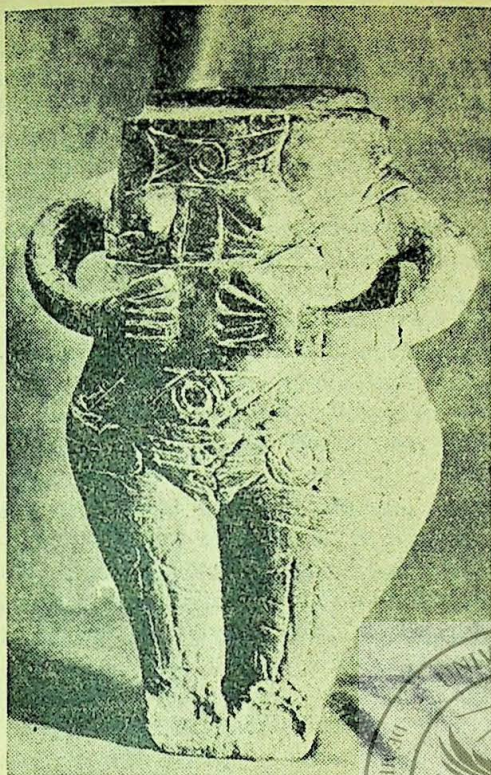
A fost nevoie pentru aceasta de o muncă susținută dat fiind numărul mare de ma-

teriale. Diversitatea acestora a necesitat și angajarea unor specialiști (numismați, heraldiști, traducători din limbi orientale, tehnicieni în galvanoplastie, cartografi, etc.), care prin studierea obiectelor au stabilit valoarea reală a lor, din punct de vedere științific și de inventar. O comisie special constituită a funcționat cîtva timp la muzeu pentru a face descrierea și fixa valoarea pieselor din aur și alte metale ori pietre prețioase.

Mai mult de un an a fost necesar pentru munca de inventariere și tot atît pentru aceia de conservare. Rezultatul a fost evidența sigură pe bază de fișe a fiecărui obiect în parte, așezarea lui în loc sigur, precis și mai ales, ușor de găsit.

Cele aproape 100.000 obiecte care formează inventarul muzeului, sînt repartizate în depozitul central din Calea Victoriei nr. 151, unde pot fi cercetate de oamenii de știință, la cerere. O parte din ele se află în instituțiile anexe : Expoziția Numismatică a Muzeului din Bd. Ana Ipătescu ; Colecția Maria și Dr. George Severeanu, din str. I. C. Frimu, deschise publicului vizitator și în Expoziția permanentă a Muzeului din Bulevardul 1848, nr. 2 (Palatul Șuțu).

Aceasta este situația actuală a obiectelor de muzeu existente înainte de 1956, provenite din vechiul lot al fostului Muzeu de Arheologie al Municipiului București, precum și din alte instituții similare. Aceste

„Zeita de la Vidra“ vas statuie în lut ars,
cca. 2000 — 1800 î. e. n.

materiale au fost completate cu donații ale diferiților cetățeni ai Capitalei, cu obiecte depistate și colectate de personalul de specialitate al muzeului și cu un foarte important număr de obiecte, achiziționate de o comisie de specialiști, constituită în acest scop de Sfatul popular al Capitalei.

Munca de evidență științifică, de colectare a materialelor noi și de conservare, va continua în vederea dezvoltării colecțiilor. În prezent se lucrează la registrul topografic de depozit. În cele din urmă, colectivele de specialiști vor trece la o clasificare a obiectelor pe probleme, în așa fel încât fiecare cercetător să aibă la îndemână toate materialele din muzeu și indicațiile bibliografice necesare, pentru temele mai importante legate de viața orașului (ex.: mișcarea muncitorească în București, casele din ilegalitate, istoricul unor străzi sau car-

tiere, iluminat, pavaj, salubritate, învățământ, instituții, etc., etc.).

Paralel cu evidența și colectarea materialelor s-a desfășurat munca de organizare a expoziției permanente a muzeului, după o tematică stabilită în prealabil.

Sediul actual al muzeului se găsește în Bulevardul 1848 nr. 2, într-unul dintre cele mai vechi monumente de arhitectură civilă ale orașului, — Palatul Șuțu.

Ridicat între 1832—1835, de un arhitect austriac în stil neogotic, palatul, — care își păstrase întocmai aspectul său exterior —, a suferit serioase modificări de interior, în 1862, pe timpul lui Alexandru Ioan Cuza, când proprietarul clădirii a însărcinat pe sculptorul și decoratorul Karl Storck s-o decoreze din nou.

Karl Storck a impus astfel construcției o notă de eleganță sobră, peste care a presărat unele elemente decorative pompeiane, care imprimă edificiului o notă plăcută, intimă în interior. Aceste din urmă elemente au fost respectate și de comisia de specialiști care a supravegheat actuala restaurare a clădirii.

De sub stratul de humă și var au ieșit astfel ornamentele de la cupola scării, iar de sub stratul de ulei și oxizi de aramă a ieșit încadramentul oglinzii adusă, la 1862, de la Murano. Ornamentele pereților și mai ales admirabilul plafon al sălii de conferințe și al bibliotecii, — vechea sufragerie a palatului Șuțu, — lucrat în stilul noii re-

Vas, monede și podoabe dacice găsite pe teritoriul Bucureștiului, Sec. II—I î. e. n.

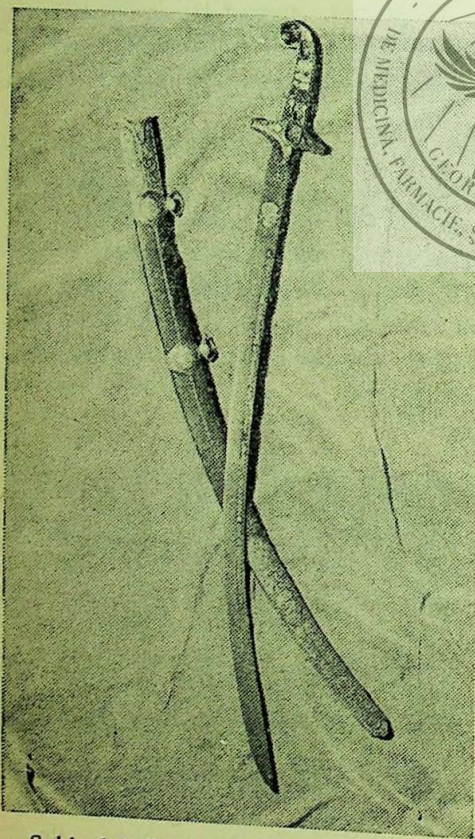
nașteri, — precum și unele candelabre, au fost restaurate cu multă îngrijire.

Prezentat astfel, localul muzeului este un monument demn de văzut pentru arta sa decorativă din a II-a jumătate a secolului XIX.

Expoziția cuprinde 14 săli organizate pe orînduire. Vizitatorul are aci posibilitatea să urmărească dezvoltarea vieții pe teritoriul orașului București din cele mai vechi timpuri, adică din epoca paleolitică, pînă astăzi cînd construim socialismul.

Exponatele sînt prezentate pe panouri sau în vitrine după specificul fiecăruia. Un foarte însemnat număr dintre ele sînt unicate, inedite sau foarte puțin cunoscute.

Organizarea sălilor respectă cronologia și scoate în evidență acele fapte și evenimente din viața oamenilor orașului care prin desfășurarea lor reprezintă un pas mai departe în evoluția societății, o cucerire nouă în folosul omului.

Sabia lui Constantin Vodă Brîncoveanu

Călătoria de-a lungul mileniilor începe cu istoria veche. Cele mai vechi dovezi de viață umană corespund paleoliticului. Ele s-au găsit, — deși foarte puține, — pe dealul Arhivelor și la Radu Vodă și sînt expuse în sala I-a. Din epoca neolitică sînt obiecte provenind de la Dudești-Cioplea, Fundenii Doamnei și Comuna Militari (sala II-a). Recentele săpături arheologice au scos la iveală de asemenea piese din epoca bronzului și fierului dintre care se expun un număr însemnat în sala III-a (Tei, Ciurel, Militari, Pantelimon, Fundenii Doamnei, etc.). Lipsa de metale, în regiune, face totuși ca uneltele să fie aici relativ rare.

Obiectele expuse în sala IV-a arată apoi, cum în perioada geto-dacă, apar uneltele de fier, din sticlă și din alte materiale (Militari, Fundeni, Popești-Novaci, Snagov, Pipera, Dămăroaia). Se mai găsesc în această vreme tezaururi importante de la Herăstrău, Plimbuita, Virteju, etc.

În sala V-a, se poate deduce din exponate că centrele sclavagiste din imperiul roman atrag unele populații de sarmați, gepizi și goti care sînt urmate de altele dînd naștere migrației popoarelor (exponate de la Curtea Veche, Calea Văcărești, malul lacului Tei, etc.).

Numele actual al orașului București, apare relativ tîrziu. Cea dintîi mențiune a sa este făcută într-un document intern, pe care Vlad Țepeș îl dă unor boieri olteni, la 20 septembrie 1459, unde i se spune „Cetatea București”. Acesta este motivul pentru care la 20 septembrie 1959, vom sărbători cei 500 de ani de existență documentară a orașului.

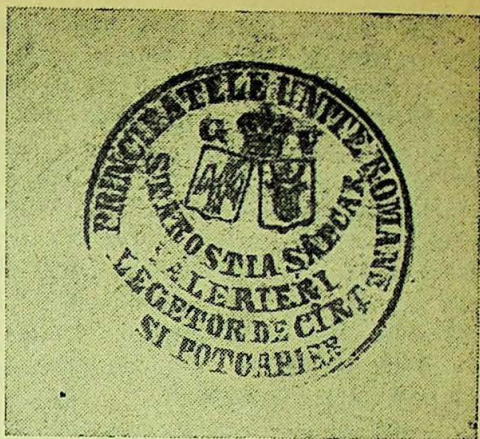
În sala VII-a unde este expus acest document într-o copie, și în sala VIII-a se găsesc exponate relative la Mircea Ciobanul, al doilea „Cîtor” al orașului, care i-a fixat limitele și a construit „Curtea Veche”, situată cam pe locul unde este astăzi Piața de Flori. Tot aci se face mențiunea că oștile lui Sinan Pașa în retragere pîrjoleau orașul, în 1595, și au aruncat în aer „palanca” de la Radu Vodă, drept represalii contra lui Mihai Viteazul, care ducea o luptă deschisă împotriva jugului otoman.

Contradicțiile din sînul societății feudale din București și lupta de eliberare națională sînt ilustrate apoi prin exponate care arată printre altele, conflictele armate desfășurate la Slobozia Domnească (1631) și pe terenul dintre Dudești și Plumbuita (1632). Răscoalele seimenilor și ale dorobanților, cu măcelul de lângă Curtea Domnească din 1655, sînt ilustrate în sala VIII-a. Sub domnia lui Șerban Cantacuzino, orașul marchează o înflorire economică deosebită prin intensificarea schimbului intern și extern, cu care ocazie în București se construiește primul han, urmat mai apoi de altele printre care hanurile Constantin Vodă și Sf. Gheorghe Nou.

În secolul al XVIII-lea orașul se dezvoltă mult. Planul Bucureștiului din anul 1770 recent descoperit la Moscova, ilustrează în-deajuns acest lucru.

Un loc deosebit îl ocupă în sala IX-a exponatele care se referă la intrarea lui Tudor Vladimirescu în fruntea pandurilor săi pentru a pedepsi „balaurii” care exploatau populația țării, dacă este să ne exprimăm în limbajul proclamației de la Pașeș, expusă aci și scrisă însăși de mîna lui.

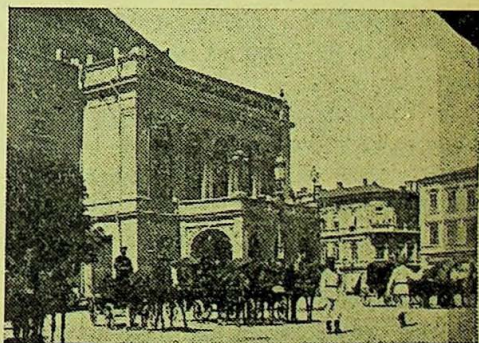
Istoria modernă și contemporană a orașului este prezentată în etapele sale cele mai importante. Mai întîi revoluția burghezo-democratică de la 1848, izbucnită ca o necesitate socială pentru a pune de acord puterea politică cu noile relații de producție capitalistă. Dintre piesele expuse în această sală a muzeului, demnă de remarcat este proclamația de la Islaz — pe care se văd semnăturile originale ale unora dintre revoluționari, între care și aceia a lui Popa Șapcă, — tot aici sînt acte care arată participarea maselor bucureștene la revoluție și acte ale guvernului provizoriu, între care și certificatul de dezrobire al unui copil în vîrstă de 10 ani, născut rob. Un loc important îl ocupă portretul lui Nicolae Bălcescu semnat de Gh. Tattarescu și unele fotografii inedite ale familiei Bălcescu. În al doilea rînd sînt expuse acte și obiecte care oglindesc Unirea Țărilor Romîne, precum și prezența maselor bucureștene în realizarea acestui act măreț.

Pecetea de breaslă a legătorilor de cărți

Preziosi — Piața Ghica, hala de pește 1869 (acuarelă)

Vedere din piața Teatrului Național din 1910

Infăptuită prin lupta claselor asuprite, unirea a creat posibilitatea aplicării unor legi comune dintre care de o deosebită importanță este legea rurală din 1864, al cărei afiș publicat sub semnătura lui Alexandru Ioan Cuza, este expus în sala X-a.

De-a dreptul emoționante sînt aci și unele obiecte pe care obștile sătești le oferise domnitorului drept recunoștință pentru marele act din 1864, (Medalionul dat de districtul Tecuci și sabia oferită de comuna și locuitorii din Turnu Măgurele, etc. toate din aur și pietre prețioase).

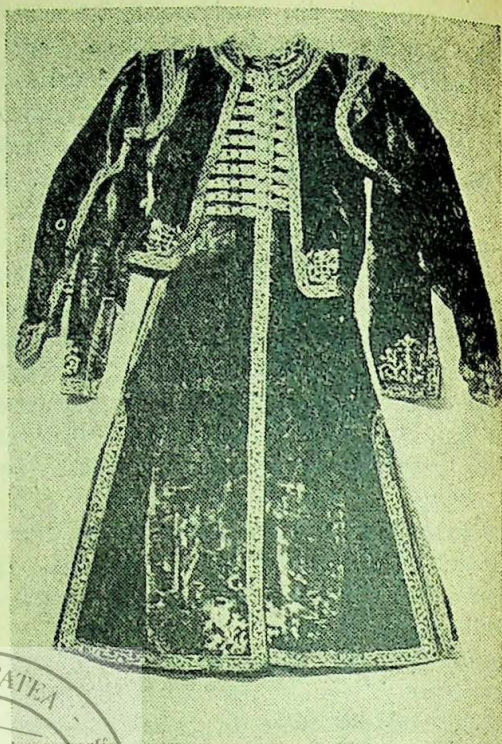
În sala XI-a, sînt expuse piese care marchează începuturile mișcării muncitorești. Războiul pentru Independență și contribuția maselor bucureștene la victoria finală au fost ilustrate prin exponate originale ca arme, litografii, desene de Sava Henția, fotografii după opere de Nicolae Grigorescu, uniforme de ofițeri și de soldați etc.

Noile condiții create prin cucerirea independenței de stat a României, determină în București o dezvoltare accelerată a economiei. Piesele expuse în sala XII-a, arată procesul dezvoltării industriale prin înmulțirea fabricilor și introducerea cît mai largă a tehnicii mașiniste (fabricile Weigel, Wolf, Bragadiru, etc.). Din exponate rezultă apoi dezvoltarea orașului în ceea ce privește introducerea gazului aerian, a electricității, pavajului de asfalt, etc., în centrul orașului, în timp ce periferia rămîne în beznă, noroi și alimentată cu apă adusă cu sacaua.

Dezvoltarea industriei duce acum la dezvoltarea proletariatului industrial din București. Numeroase exponate arată lupta clasei muncitoare din acest timp, în care ideile marxiste încep să se răspîndească în mase.

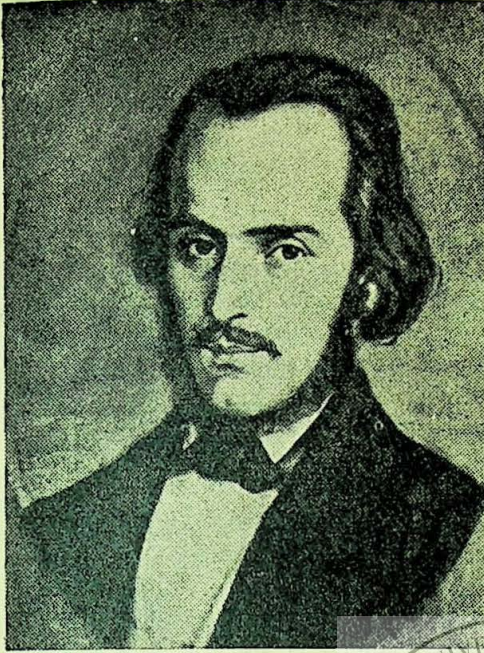
Sala XIII-a, care oglindește creșterea orașului în toate domeniile între anii 1900—1944, demonstrează că în primele decenii economia capitalei trece, ca și aceia a întregii țări, în faza monopolistă. Industria se dezvoltă însă unilateral și anarhic fiind dictată de interesele burgheziei și moșierimii.

Acest proces economic duce la îmbogățirea unui mănunchi de exploatatori și determină pauperizarea tot mai accentuată a o-

Costum de boier din a doua jumătate a sec. XVIII

memilor muncii. Proletariatul se organizează și va atitudine, — așa cum se poate urmări pe exponate, — împotriva intervenției imperialiste a României în conflictul balcanic și împotriva primului război mondial. Clasa muncitoare își intensifică apoi lupta ca urmare a maturizării sale și sub influența Marelui Revoluții Socialiste din Octombrie (13 decembrie 1918, greva generală din 1920, etc.) care culminează cu creierea Partidului Comunist din România, partid marxist de tip nou. De asemenea, este prezentată lupta proletariatului român sub conducerea P.C.R. în anii stabilizării relative a capitalismului și mai ales în anii crizei economice din 1929—1933. Luptele din ianuarie-februarie 1933, cînd vitejii cefești dau cea mai puternică ripostă guvernului burghezo-moșieresc al vremii, sînt ilustrate pe panoul central din sala XIII-a. În continuare se subliniază lupta P.C.R. împotriva fascizării țării, a dictaturii regale și a celei legionaro-

Gh. Tattarescu — Portretul lui N. Bălcescu

antonesciene și pentru ieșirea din războiul antisovietic.

În ultima sală a expoziției, sala construirii socialismului, — se arată prin exponate, dezvoltarea orașului București după 23 August 1944, determinată de schimbările și prefacerile revoluționare al căror început l-a constituit victoria insurecției armate din august 1944.

Orientarea nouă a orașului în toate domeniile de activitate este prezentă în această sală.

Se expun piese care ilustrează insurecția armată, instaurarea regimului democrat popular, proclamarea Republicii Populare Române, eforturile susținute pentru înlăturarea distrugerilor provocate de bombardamente, trecerea principalelor mijloace de producție în mâinile clasei muncitoare, etc.

Transformarea orașului într-un puternic centru economic al țării este ilustrată prin fabricate realizate pentru prima dată în București și prin numeroase fotocopii care oglindesc procesul muncii (I.O.R., Mao Tze-dun,

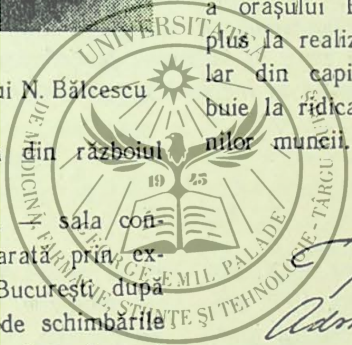
Tudor Vladimirescu, Radio Popular, Grigore Preoteasa, Confecții Gh. Gheorghiu-Dej etc.).

Un loc important îl ocupă comerțul intern și extern, precum și aprecierea mărfurilor bucureștene pe piața mondială. Revoluția culturală desfășurată în acești ani, ca și creșterea nivelului de trai a oamenilor muncii, sînt prezentate prin grafice, fotografii ori imprimate.

Panouri deosebit de atractive ilustrează lupta pentru pace a oamenilor muncii din București și primirea de către populația bucureșteană a delegațiilor guvernamentale și de partid din țările prietene.

Peretele central al sălii oglindește construcțiile din București, ca urmare a directivelor congresului al II-lea al P.M.R.

Organizat în acest fel, Muzeul de Istorie a orașului București adaugă o verigă în plus la realizările regimului democrat popular din capitala patriei noastre și contribuie la ridicarea nivelului cultural al oamenilor muncii.

*Trinismata Smiti
Adunarea Electiva
a
Țării Românești*

*Astăzi s-a hotărât pe 24 Iunie jii
Domnia Ekrubito împodend
la hotăr. sântoșă a lui
Domnului Cort. pînă la
a fost un un sursorului
s'a ales Al. I. Cuza ca domn
Klăre Domnului acestuia
Moldaviai un s'a apăsător
Domn un al țării Românești
Se hotărâtă acest pînă la
iustitiei țării Românești*

Proclamarea lui Al. I. Cuza ca domn al Țării Românești de către adunarea electivă

CAPITALA DE IERI ȘI DE AZI OGLINDITĂ ÎN LITERATURĂ

Anul acesta se implinesc 500 de ani de la întemeierea orașului București, capitala patriei noastre. De pe acum au început să se facă pregătiri în vederea sărbătoririi acestui eveniment deosebit. Numeroase documente istorice din domeniul politico-social, al literaturii, artelor și științei, vor fi scoase cu acest prilej din arhivele lor prăfuite pentru a înfățișa drumul glorios pe care satul ciobanului Bucur l-a parcurs în această jumătate de mileniu.

• Capitala de astăzi este departe de a semăna cu vechea capitală.

Mărturiile despre trecutul Capitalei se găsesc consemnate în numeroase opere ale literaturii noastre clasice și contemporane. O seamă de scriitori oferă prin scrierile lor un larg câmp de studiu al trecutului acestui oraș, dând posibilitate generațiilor de astăzi, să aprecieze marile transformări care s-au produs în viața Capitalei noastre în anii de la eliberare.

În cele ce urmează, vom prezenta un număr de cărți care evocă momente din istoria București-ului. Acest material împreună cu descrierea Muzeului de istorie a orașului București — are ca scop de a pune la îndemâna bibliotecarilor date informative ce pot fi folosite în acțiunile ce vor iniția în legătură cu sărbătorirea a 500 de ani de la întemeierea orașului București.

Începem cu Ciocoi vechi și noi de N. Filimon (Editura ESPLA, București, 1956, colecția „Biblioteca pentru toți”). Cartea a apărut pentru prima oară în 1863 și are meritul de a fi o cronică realistă a epocii pe care o descrie. Acțiunea se desfășoară într-un mediu corupt, specific păturilor conducătoare din acea vreme și marchează începutul dezvoltării capitalismului pe seama lichidării feudalismului în țara noastră, adică primele decenii ale anului 1800. Culoarea locală este înfățișată nu numai prin prezentarea unor tipuri reprezentative, cum sînt postelnicul Andronache Tuzluc, Dinu Păturică, Chera Duda, dar prin zugrăvirea moravurilor și a portului din acea vreme. Romanul cuprinde și ample descrieri ale Bucureștilor din vremea lui Caragea Vodă, așa cum arătau înaintea focului de la 1847. Atmosfera locală mai reiese și din felul cum autorul prezintă activitatea isnafurilor care jucau un rol deosebit în viața Capitalei de atunci. De asemenea dă referințe despre monezile în circulație, despre tradițiile negustorești, folosind uneori chiar limbajul curent al societății.

*

Printre cei mai buni cronicari ai Bucureștilor de acum o sută și ceva de ani, se numără și Ion Ghica. În ale sale *Scrisori către Vasile Alecsandri* (Editura ESPLA, București, 1953) orașul București este înfățișat pe vremea cînd unele transformări începuseră să se impună chiar în anii copilăriei sale, sub imperiul curenților progresiste care aveau să culmineze cu anul 1848. Din ansamblul acestor scrisori, se remarcă cele care în volum se intitulează: *Din vremea lui Caragea, Școala de acum 50 de ani*, precum și amintirile despre marele patriot Nicolae Bălcescu, a cărui acțiune patriotică a însufletit la un moment dat întreaga Capitală. Ion

Ghica redă cu umor și într-o prezentare realistă, aspectele cele mai semnificative ale Capitalei în acele timpuri, folosind o descriere colorată și sugestivă a locurilor la care se referă.

*
* * *

Cartea lui Matei Ion Caragiale, *Craii de Curtea-Veche* (E.S.P.L.A., București, 1957) se poate număra printre operele care reflectă starea Bucureștilor în veacul trecut. Povestind aventurile nocturne ale unor personaje descompuse, — fii de boieri, lipsiți de un țel în viață și preocupați numai să petreacă, — autorul ne conduce pe ulițele unui oraș care mustește de mizerie și se tînguie de suferințe, alăt din cauza neomenoasei exploatarei, cît și datorită condițiilor de înapoiere edilitară, care fac viața imposibilă pentru cei săraci. Paginile cărții cuprind aspecte din vechiul Cișmigiu, cheiul Dimboviței, faimoasa Cișmeaua roșie, podul Mogoșoajei și multe alte locuri, dispărute pentru totdeauna. Descrierea localurilor publice face parte de asemenea din specificul unui oraș, unde bucuriile nu aparțineau decît celor avuți.

*
* * *

O reconstituire realistă a capitalei noastre în veacul trecut o găsim și în romanul lui Camil Petrescu *Un om între oameni* (Editura tineretului, București, 1953), consacrat, după cum se știe, revoluției de la 1848 și a aceluia care a fost sufletul ei, Nicolae Bălcescu. În cursul narațiunii apar diferite imagini ale Bucureștilor din acele zile, cu ulițele, hanurile, podurile fremătînd de lume în ajunul istoricelor evenimente. Așa, de pildă, sînt scenele care evocă atmosfera Oborului, în legătură cu felul cum reacționează negustorimea în fața revoluției ce se pregătește. Este epoca în care industria capitalistă începe să se înfiripe și cînd oborului și tabagii se îmbogățesc de pe urma muncitorilor exploatați la sînge. Descrierea realistă a tăbăcării lui Dobrovici sugerează starea sanitară a Capitalei și condițiile insa-

lubre de viață în cartierele muncitorești. Se vede astfel cum marile întreprinderi industriale din Capitală s-au dezvoltat în disprețul total al sănătății nu numai al muncitorilor care trudeau în ele, dar și al populației din cartierele vecine, silită să trăiască într-o periculoasă promiscuitate igienosanitară...

*
* * *

Mai puțin critic, Alexandru Odobescu face și el evocarea unor anumite așezări din București în cunoscuta sa lucrare *Pseudo-kinighetikos* sau *Fals tratat de vinătoare*. În cursul povestirilor sale, care de fapt nu au propriu zis nici o legătură cu Capitala noastră, Odobescu strecoară în cîteva rînduri unele amănunte pitorești despre vechiul București. Astfel, în capitolul IV, se referă la cîteva așezări monumentale de odinioară, în primul rînd la vechea Academie, care se afla cam pe locul unde se înalță acum palatul Universității din bulevardul Bălcescu, apoi muzeul de antichități, aflat atunci la începuturile sale de organizare, Turnul Colței, cel mai vestit monument arhitectonic din Bucureștii veacului trecut etc. Amintește, de asemenea și de Operă, unde cîțiva diletanți încercaseră să prezinte spectacolele muzicale și despre care, după mărturiile altor autori, nu s-ar putea spune că au avut totdeauna o valoare artistică deosebită.

*
* * *

Cu marele nostru satiric I. L. Caragiale, pătrundem în toate arterele Bucureștilor, ca unul care în opera sa a prezentat personaje aparținînd tuturor claselor sociale de la începutul secolului trecut. În București și-a cules Caragiale cei mai mulți dintre eroii săi și urmărind existența acestora, ne putem face o idee despre ceea ce a fost Capitala pe atunci. În *Momente și Schițe* (ESPLA, București, 1952) sau în *Nuvela și schițe* (ESPLA, București, 1952) ca de altfel în mai toată opera sa satirică, Caragiale perindă în fața noastră de preferință,

pe reprezentanții burgheziei îmbicsite de ideile unei false democrații. El conturează astfel fizionomia Capitalei la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru, cu implicațiile sociale respective. Unele probleme ale timpului, specific Capitalei, sînt surprinse în bucăți ca de pildă: **De închiriat**, **Caut casă**, **Zgomot**, **Leac de criză** și altele. Pentru exemplificare ar trebui să cităm aproape totalitatea schițelor și amintirilor sale, care sînt de fapt reflecțiile și observațiile unui scriitor care a cunoscut orașul în tot ce avea mai semnificativ.

*
* * *

O altă oglindire a Bucureștilor de odinioară ne-o dă scriitorul Ion Marin Sadoveanu în al său **Sfîrșit de veac în București** (ESPLA, 1955). Urmărind episodul decăderii boierului Barbu pe același plan cu rîdica carea parvenitului Iancu Urmatecu, autorul folosește decorul unui București așa zis patriarhal, denumire sub care se ascund de obicei, ororile și mizeriile unui oraș înăpoiț, fără pavaje, fără lumină, fără apă potabilă, bintuit de molimi și lipsit de instituții culturale. Cartea lui Ion Marin Sadoveanu este un document al vremii, deoarece ne prezintă în modul cel mai izbitor imensa prăpastie care se așterne între pătura săracă din mahalalele Capitalei, constrînsă la o viață fără bucurii și pătura celor cu stare. De categoria boierului Barbu sau a lui Urmatecu.

*
* * *

Liviu Rebreanu în Răscoala (ESPLA, București, 1954) a surprins cu mult meșteșug artistic atmosfera Capitalei în timpul răscoalelor din 1907. Nu e vorba numai de lumea politică și a presei, de care Rebreanu se servește pentru a reflecta starea de spirit a timpului, ci și de cele cîteva izbutite tablouri bucureștene cum ar fi descrierea căii Griviței la sosirea trenurilor, calea Victoriei între palat și bulevard, mișunînd de oa-

meni fără ocupație și toate acele străzi și cafenele care umplu trotuarele cu mesele lor și în care își petrec vremea inși fără căpătii, trăind din expediente, Liviu Rebreanu înfățișează lumea parlamentară grăbită să voteze scutiri de taxe pentru benzina automobilelor cu care cuconetul se plimbă la șosea, în timp ce soții lor cer repri-marea fără cruțare a răscoalei țaranilor...

*
* * *

Tablouri aproape identice se succed și în romanul lui Cezar Petrescu **Intunecare** (ESPLA, București, 1953). Romancierul își propune să demaște corupția și afacerismul unei anumite lumi din București, care în perioada primei conflagrații mondiale a împins țara la război ca să se poată îmbogăți din furniturile armatei și exporturile care hrăneau populația. Impreună cu eroii romanului străbatem cele mai cunoscute artere din București, cele de centru în special: calea Victoriei, dealul Mitropoliei, bulevardele și o sumedenie de străzi cu denumiri ridicole, botezate la întîmplare de niște edili fără fantezie.

*
* * *

Cărțile ai căror eroi trăiesc în mahalalele bucureștene sînt o puternică demascare și acuzare a celor care trăiau din exploatarea celor mulți. Din această categorie face parte și romanul **Maidanul cu dragoste** (ESPLA, București, 1957) al lui G. M. Zamfirescu. Locul unde se petrece acțiunea este șoseaua Basarab „cu case puține și fabrici multe“, de la care pornesc străzi lăturălnice spre inima orașului. Tabloul ce ni se înfățișează ne arată marea inegalitate socială care apasă pe „desculții orașului“. Mahalaua descrisă de G. M. Zamfirescu n-are nimic vesel, oamenii sînt tăcuți și mor înainte de vreme, unii din cauza accidentelor de muncă, alții măcinați de boli sau schingiuiți la poliție. Singurul „pitoresc“ al mahalalei sînt copiii care se joacă neștiutori de ceea ce îi așteaptă. Trecînd pe străzile

care au inspirat romanul lui G. M. Zamfirescu parcă nu-ți vine să crezi că sînt aceleași în care copii se joacă astăzi în parcuri special create, — imagine optimistă a vieții noi care a pătruns pînă în cel mai îndepărtat colț al Capitalei.

★ ★

Mizeria uliței bucureștene de altădată este redată și în romanul lui I. Peltz, *Calea Văcărești* (ESPLA, București, 1957). În cartier mișună o nesfirșită legiune de oameni necăjiți, care după ce colindă orașul în lung și lat în căutarea pîinii zilnice, se opoșesc în ceainării ca să se încălzească și să-și înșele foamea cu un pahar de ceai. Întîlnim printre ei meseriași fără lucru, funcționari, șoferi, mici negustori sărăciți, actori fără angajament, în veșnică goană după un cîștig mizerabil și un loc de adăpost. În hanurile în care își duc existența colcăie mizeria: moartea îi seceră fără milă și revolta li se innăbușe în inimă sub apăsarea unei spaime neconținute. Romanul lui I. Peltz este un act de acuzare a vechii orînduiri sociale și o ilustrare a contradicțiilor din Bucureștii de altădată.

★ ★

Nu departe de hanurile din Văcărești sau de cocioabele dărăpănate de pe șoseaua Basarab, se înălțau palatele stăpînilor. În *Cronica de familie* (ESPLA, București, 1956) Petru Dumitriu a prezentat, în același timp o cronică a Capitalei, pe o perioadă de aproape o sută de ani, începînd de la 1860 pînă după eliberarea țării noastre. Eroii principali ai cărții sînt descendenții familiei boierești, Cozianu. Ei nu sînt bucureșteni de baștină, dar Capitala i-a atras în permanență și a rămas pentru ei ca o reședință obligatorie, deoarece aici se puneau la cale destinele statului burghezo-moșieresc în care membrii acestei familii aveau un cuvînt hotărîtor. În felul acesta, facem cunoștință mai de aproape cu lumea cabinetelor ministeriale și a alcovurilor. Paginile romanului *Cronica de familie* portretizează și cîteva tipuri

de intelectuali onești, arătînd astfel și o altă fațetă a Bucureștilor — resursele sale artistice și culturale, la care nu aveau acces în trecut decît anumiți privilegiați.

★ ★

Pentru întregirea atmosferei Capitalei noastre în perioada dinaintea și după primul război mondial, trebuie citit și volumul lui Tudor Argezei, *Pagini din trecut* (ESPLA, București, 1955). Din paginile lui se reflectă contrastele și ororile unei lumi bazată pe nedreptate — pe de o parte cei îmbuibați care încep să se teamă de furia mulțimii și se străduiesc să poleiască orașul, confecționîndu-i pentru circumstanță cîte un decor înflorit de iluminării multicolore (*Forturile Marmorosch Blank & co.*), mascînd mizeria populației prin parazi și procesiuni (*10 Mai la Mitropolie*); de cealaltă parte oamenii simpli, clocotînd de ură împotriva asupritorilor, aruncați în ghearele mizeriei de puternicii zilei (*Majestatea sa proprietarul, Femeia și copilul etc.*).

★ ★

Orașul acesta n-a fost însă numai al traficantilor ghuftuți pe seama unei populații exploatare, n-a fost numai orașul politicianilor verosi și al moșierimii care călca peste cadavre ca să-și păstreze privilegiile de clasă. A existat și un București al oamenilor muncii, pătrunși de spiritul revoluționar al luptei de clasă. În romanele *Zilele vieții tale* (ESPLA, București, 1955) și *Lanțuri* (București, 1952) scriitorul Ion Pas înfățișează un oraș al cărui proletari încep să-și dea seama de forța lor și se pregătesc pentru marea răfuială cu asupritorii. Asistăm la nașterea tradiției eroice a luptelor politice ale clasei muncitoare: muncitorii bucureșteni se organizează, strîng rîndurile și din mijlocul lor se ridică conducători cu un îndrîjit spirit combativ. Cercurile muncitorești, serbările muncitorilor, manifestațiile și acțiunile lor revendicatoare, imprimă Bucureștilor o atmosferă nouă și vibrantă, care

deschide epoca luptelor revoluționare în viața Capitalei.

*
* *
*

În fruntea acestei lupte stau comuniștii, desășurându-și activitatea în grele condiții de ilegalitate. Unul din romanele lui A. G. Vaida Scinteii în beznă (ESPLA, București, 1953) este închinat luptei în ilegalitate a comuniștilor. Eroul principal este Mihai Tudose, muncitor la atelierele „Grivița”. Prin el autorul dă viață acțiunilor pline de curaj ale uteciștilor care cutreierau cartierele bucureștene, împărțind manifeste și răspindind cuvântul partidului în rîndurile muncitorilor spre a-i chema la luptă, pentru eliberare. Deși pe vremea aceea, mișunau bandele fasciste care jefuiau, devastau și ucideau, lupta tinerilor patrioți — adăpați la izvoarele comunismului, — se înteește. Ei jertfesc tot ce au mai bun pentru triumful ideilor marxist-leniniste.

*
* *
*

București-ul revoluționar a găsit în poezii noștri cei mai entuziaști cîntăreți. Cei mai valoroși dintre ei au dăltuit în versuri vibrante neuitatele momente de luptă ale muncitorilor bucureșteni pentru pîine și libertate, care au culminat cu zilele glorioase ale Griviței, din februarie 1933. Poeziile închinată acestor zile ar putea constitui o antologie voluminoasă. Să amintim printre cîntăreții Griviței revoluționare pe Mihai Beniuc In frunte cu comuniștii (ESPLA, București, 1954); Marcel Breslașu: Grivița Roșie, Cicerone Teodorescu: Calea Griviței, Dan Deșliu: Grivița vie, Maria Banuș: Eroilor ceferiști (în Poezii, E.S.P.L.A., București, 1958)

Ecolul cîntecelor despre eroismul Griviței s-a prelungit pînă în zilele noastre în imnurile de slavă închinată urmașilor celor ce-au luptat pe baricadele Griviței și care construiesc astăzi socialismul sub conducerea partidului. Primul ciclu din volumul de versuri al lui Cicerone Teodorescu Un cîntec din ulița noastră (ESPLA, București, 1953)

este intitulat Pe Grivița la noi și înfățișează scene și tablouri vii din acest cartier muncitoresc, în zilele noastre. Cartierul și-a schimbat înfățișarea, oamenii trăiesc o viață nouă, îmbelșugată; blocuri de case noi au luat locul cocioabelor de altă dată; bolile nu mai seceră copiii cartierului; acum sînt duși cu mașinile la creșă (Poveste din ulița noastră), fetițele ascultă radio și se revoltă de nedreptatea care mai umblă prin alte lumi (Fetița cîntărețului negru), iar bătrînii spun nepoților povești despre ce a fost odată și a apus pentru totdeauna.

Un imn de slavă închină București-ului de azi și poeta Nina Cassian. În poemul Străzile din București (din volumul Versuri alese, ESPLA, București, 1955), poeta revede și evocă străzile de care se leagă cele mai scumpe amintiri ale sale: strada Linăriei unde a împărțit manifeste în timpul muncii ilegale; strada Griviței unde în 1933 femei aduceau pîine greviștilor; șoseaua Jianu unde garzile patriotice au luptat să alunge hoardele fasciste din București; Ferentari unde în 1944 tinerii uteciști au prefăcut o magazie într-un teatru pentru popor; strada Slatineanu unde a funcționat o casă conspirativă a uteciștilor și în sfîrșit toate acele străzi în care /O inimă uriașă omenească/ Se sbate ca o pasăre-ntre coaste/ Cînd prind în Piața mare să vuiască/ Parăzile victoriilor noastre.

Fără îndoială că titlurile de mai sus sînt departe de a epuiza literatura care oglindește viața Capitalei noastre. Mai există în multe biblioteci cărți de reportaje (amintim Prin București de N. Vălmăru — Editura tineretului, 1954), monografiile, scrieri istorice, note de călătorie etc. și chiar cărți de beletristică apărute după anul eliberării și care constituie un nesecat izvor de studiu al orașului București. În cele de față, ne-am mîrginit doar la o serie de cărți de mare circulație și care se găsesc în bibliotecile publice. În jurul unor astfel de cărți ar fi bine ca bibliotecarii să organizeze diferite acțiuni legate de sărbătorirea celor 500 de ani de la întemeierea Capitalei, alegînd diferite teme. Dar asupra unor astfel de acțiuni vom reveni în numărul viitor.

Popularizarea DOCUMENTELOR PLENAREI C.C. AL P.M.R.

DIN 26—28 NOIEMBRIE 1958

Pentru a veni în ajutorul cititorilor săi, biblioteca raională din Piatra Neamț a organizat o expoziție de cărți pe tema: **Înainte, sub conducerea partidului, pentru îndeplinirea sarcinilor planului de stat pe anul 1959.**

În afară de îndrumările primite din partea Secției de agitație și propagandă a Comitetului raional de partid, pentru întocmirea expoziției colectivul bibliotecii a folosit și materialul apărut în nr. 1/1959 al revistei noastre, care dă bibliotecarilor diferite sugestii pentru popularizarea documentelor plenarei C.C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie 1958.

O atenție deosebită s-a acordat alegerii cărților și citatelor care să ilustreze expoziția, pentru ca ele să corespundă cât mai bine tematicii alese.

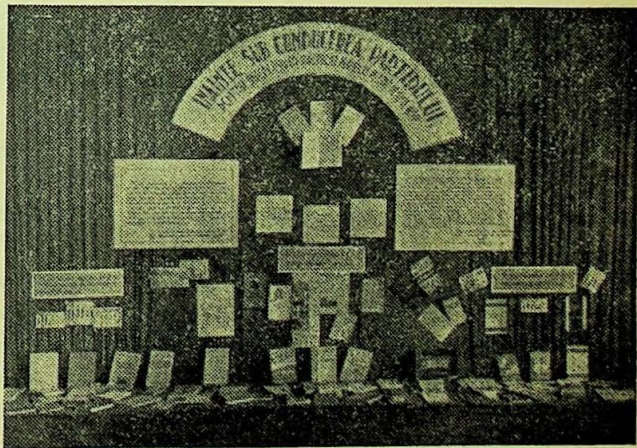
În sala de lectură a bibliotecii, pe o masă frumos împodobită cu pânză albastră, au fost orânduite toate materialele, din vreme pregătite, care compun expoziția și anu-

me: cărți, broșuri, citate, lozinci, grafice, tăieturi din ziare, fotografii.

La loc de frunte sub tema expoziției, scrișă artistic pe carton alb cu tuș roșu, au fost așezate patru exemplare din Expunerea făcută la ședința plenară a C.C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie 1958 de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej. Două citate din Expunere, de asemenea, scrie artistic, încadrează broșurile. Primul citat vorbește despre politica partidului și guvernului nostru pentru industrializarea socialistă a țării, bazată pe dezvoltarea cu precădere a industriei grele și în primul rând a industriei constructoare de mașini. Al doilea citat se referă la sarcinile ce se desprind din planul de stat pe 1959 privitoare la dezvoltarea sectorului socialist al agriculturii și sporirea producției agricole la hectar.

Expoziția cuprinde 3 secții. Prima secție are subtitlul **Să depunem toate eforturile pentru ca în 1959 să avem o producție industrială de circa 67 miliarde lei!**

Expoziția de cărți pentru popularizarea documentelor plenarei C. C. al P. M. R. din 26—28 noiembrie 1958, organizată de bibliotecă.

Aci au fost popularizate atît angajamentele luate de colectivele unor întreprinderi din localitate cît și de oameni ai muncii, din care reiese avîntul colectiv pentru traducerea în viață a Hotărîrilor recentei plenare a partidului. Iată de pildă în angajamentul luat, muncitorii de la Fabrica de hîrtie și celuloză „Comuna din Paris“ arată că sînt hotărîți ca în anul 1959 să sporească productivitatea muncii cu 2,1% față de realizările anului 1958, astfel ca pînă la sîrșitul acestui an planul de producție să fie depășit în unități materiale pe sortimente cu 25 tone. De asemenea prețul de cost va fi redus cu 2% față de sarcina planificată.

Grija pentru calitatea produselor se oglindește în deosebi în angajamentul muncitorilor secției țigle de la fabrica de ceramică „Zorile noi“, care și-au propus să realizeze în anul acesta 78% țiglă de calitate I-a față de 74,9%, sarcină prevăzută în planul de producție. Procentul de rebuturi la țigle va scade de la 18% la 15%, ceea ce echivalează cu realizarea a 225.000 bucăți țiglă peste plan.

Pe lîngă angajamentele expuse, această secție a expoziției mai cuprinde cărți și broșuri legate de specificul industrial al orașului și raionului Piatra Neamț și unele care tratează probleme ca descoperirea și valorificarea rezervelor existente în întreprinderi, economii de materii prime și reducerea prețului de cost, precum și despre metode avansate în muncă, ca de pildă, Fabricarea cărămizilor și a țiglelor de ing. V. V. Sagalator, Capacitatea de producție a întreprinderilor și folosirea ei de G. Ghilels, Productivitatea muncii și căile ridicării ei în industria R.P.R., etc.

Grafice, indicînd creșterea producției globale la unele produse industriale, precum și articole din presa locală care popularizează succesele oamenilor muncii din întreprinderile și de pe șantierele orașului și raionului, care luptă pentru traducerea în viață a sarcinilor trasate de plenara din 26—28 noiembrie 1958, completează această secție.

Demn de relevat este felul cum se înfățișează secția a doua a expoziției Să dezvoltăm sectorul socialist al agriculturii, să sporim producția la hectar! Pe prim plan este expus angajamentul colectivștilor de la G.A.C. „Dochia“, gospodărie frunțașă pe raionul Piatra Neamț.

Mobilizator la această secție este grupajul de fotografii reprezentînd aspecte din viața nouă și înbelșugată a gospodăriilor agricole colective din raion, precum și succesele obținute pe linia transformării socialiste a agriculturii. Grăitoare în acest sens sînt tăieturile din ziarul local „Flacăra“ a unor articole ca: Satul Breaza complet colectivizat, A treia comună din raion complet cooperativizată, Țăranii muncitori cu gospodării individuale și-au unit pămîntul cu al colectivștilor și altele.

Completată cu cărți și broșuri despre cultivarea diferitelor plante și cereale, această secție a expoziției stîrnește interesul celor ce o vizitează.

Ultima secție: Cît mai multe bunuri de larg consum pentru oamenii muncii de la sațe și orașe! arată prin grafice și extrase din ziare că sarcina principală a planului de stat pe 1959 este ca producția bunurilor de larg consum să crească cu 6,9% față de anul 1958, să producă mărfuri cît mai multe și de calitate superioară. Fotografii de pe șantierele de la Bicaz și Săvinești, unde se construiește prima fabrică de relon din țară, atrag atenția vizitatorilor.

Au mai fost expuse un Album cu realizările regiunii Bacău în anii regimului de democrație populară și diferite cărți și broșuri ca: Pentru creșterea bineistării a oamenilor muncii, Muncitorii din industria alimentară luptă pentru produse mai multe și mai bune de I. Țărău etc.

Deschiderea acestei expoziții a atras un număr însemnat de oameni ai muncii din oraș, care au salutat cu bucurie inițiativa bibliotecii raionale din Piatra Neamț de a populariza documentele plenarei din 26—28 noiembrie 1958 și pe care o consideră de un real ajutor.

PANOURI ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

Sarcinile recentei Plenare a C.C. al P.M.R. cît și inițiativa patriotică a celor opt întreprinderi din Capitală de a obține în acest an economii cît mai mari a găsit un larg răsunset în rîndul muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor de la I.M.S. — Cîmpulung-Muscel, regiunea Pitești. În urma dezbaterilor ce au avut loc pe grupe sindicale, în consfăturile de producție și a unei analize temeinice a posibilităților reale ale fiecărui loc de muncă, ei și-au luat numeroase angajamente menite să ducă la realizarea producției globale anuale și la economii în valoare de peste 1.000.000 lei.

Printr-o vie și atractivă agitație vizuală, aceste angajamente, concretizate și defalcate pe sectoare de producție, au fost popularizate în rîndurile muncitorilor, mobilizîndu-i la descoperirea de noi rezerve în muncă, la îndeplinirea și depășirea cifrelor anunțate.

Un rol important în organizarea propagandei vizuale l-au avut bibliotecile sindicale și tehnice din întreprinderi, care au completat exponatele cu un bogat material informativ (cărți, ziare și reviste) ajutînd pe muncitori să cunoască realizările de pînă acum și sarcinile de viitor pentru dezvoltarea economiei noastre naționale și în deosebi acele probleme tehnico-profesionale noi, necesare creșterii producției locale.

Între altele, la panoul situat la intrarea în întreprindere, consacrat popularizării sarcinilor de producție pe anul în curs, cele două biblioteci au adăugat material bibliografic de recomandare constînd din titluri de cărți tehnice și de producție, reviste științifice de specialitate, precum și articole publicate în ziare, cu privire la metodele înaintate de muncă folosite de alte întreprinderi pentru ridicarea cantitativă și calitativă a producției lor.

Astfel pe acest panou, pe lingă extrase din expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej la Plenara C.C. al P.M.R. din noiembrie 1958, privitoare la sarcinile industriei siderurgice și a construcțiilor de mașini figurează și o listă cu următoarele titluri de cărți tehnice și de producție: **Metode eficace de fărâmițare a așchiilor la strunjirea cu avansuri mari, Normative pentru normarea tehnică a lucrărilor de forjare liberă la piese, Controlul calității producției etc.**, care descriu metode ce se pot aplica cu succes și în producția locală. Mai sînt apoi expuse articole decupate din ziare, oglîndînd angajamentele și inițiativele altor întreprinderi din țară, ca răspuns la chemarea la întrecere lansată de cele 8 întreprinderi din București, sub lozinca: **Fiecare muncitor, tehnician și inginer să realizeze cît mai multe economii în producție.**

De asemenea au fost întocmite panouri așa cum sînt prezentate în imagine, care prezintă anumite sectoare ale întreprinderii. Și la amenajarea acestor panouri, bibliotecile și-au dat contribuția, adăugînd o serie de materiale bibliografice. De pildă, la panoul situat la intrarea în sectorul 3 montaj, declarat de curînd sectorul tineretului, s-a afișat o listă de recomandare sistematizată pe meserii necesară îndrumării lecturii tinerilor care frecventează cursul de calificare profesională din sector.

Pentru stimularea la lectură a cursanților, tot aci s-au afișat și articole scrise de fruntași în producție și care apreciază ajutorul concret pe care l-au primit din studierea unor cărți. Un astfel de articol este al tov. Stoica Gheorghe despre felul cum și-a însușit metoda Kusnețov de recondiționare a sculelor, care va fi anul acesta extinsă în sectorul scularie, ceea ce va aduce o economie de 120.000 lei.

O atenție deosebită a fost acordată problemei întrecerilor socialiste. Avînd în vedere că reușita întrecerii este condiționată de aplicarea unor metode avansate de muncă, de nivelul profesional și tehnic al fiecărui muncitor, bibliotecile s-au îngrijit să procure cele mai noi cărți care popularizează asemenea metode și ale căror titluri sînt așiate cu regularitate pe panou.

Separat de aceste acțiuni, bibliotecile de la I.M.S. Cîmpulung-Muşcel desfășoară o susținută activitate și la sediul lor. La biblioteca tehnică, de pildă, o vitrină permanentă popularizează cărțile tehnice și de producție. În mod regulat, bibliotecarul, in-

ginerul Cioacănescu Gheorghe, dă consultații orale la numeroși muncitori, pentru a-și putea îndeplini angajamentele luate în întrecere.

Desfășurînd o susținută muncă de popularizare și difuzare a cărților, bibliotecile întreprinderii I.M.S. Cîmpulung-Muşcel, regiunea Pitești, vor aduce o contribuție însemnată la realizarea angajamentului exprimat în mitingul din 4 februarie 1959 ca „Fiecare muncitor, tehnician și inginer din această întreprindere să contribuie la reducerea prețului de cost cu cel puțin 5 lei pe produsul finit“.

o hotărîre istorică in **VIATA SATULUI**

Una din îndatoririle principale ale bibliotecarilor de toate categoriile este popularizarea pe scară largă a documentelor de partid.

Majoritatea bibliotecilor de la sate și-au axat astfel activitatea pe problema transformării socialiste a agriculturii — sarcina de bază a țărănimii muncitoare. Ele folosesc în acest scop informarea politică prin lectura unor articole din ziare și reviste care arată numeroasele succese obținute de clasa noastră muncitoare, de unitățile agricole socialiste care se formează și se dezvoltă, superioritatea agriculturii socialiste față de agricultura individuală.

Sărbătorirea a 10 ani de la ședința plenară a C.C. al P.M.R. din 3—5 martie 1949, care a adoptat rezoluția asupra sarcinilor partidului în lupta pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimia muncitoare și pentru transformarea socialistă a

agriculturii — constituie un prilej minunat de a ilustra prin lucrările scrise în acest domeniu drumul luminos pe care a pășit țărănimia noastră muncitoare sub conducerea partidului.

Bibliotecile de toate categoriile desfășoară o bogată activitate în întîmpinarea unui deceniu de la apariția documentului de partid, subliniind importanța lui istorică în viața satelor patriei noastre. În acest scop au fost întocmite din vreme planuri de muncă speciale, care prevăd organizarea a numeroase acțiuni închinată transformării socialiste a agriculturii.

În planul de muncă al bibliotecii raionale Răcari, regiunea București, — de pildă, — se prevede organizarea unor manifestări de masă cu cartea, și care au ca scop să scoată în evidență: 1) rolul partidului în îndrumarea țărănimii muncitoare pe calea nouă a bunăstării; 2) alianța dintre clasa

muncitoare și țărănimea muncitoare, chezașia succesului construcției socialiste în țara noastră și 3) mărețele perspective ale agriculturii noastre pe calea trasată de partid.

Printre aceste manifestări se numără și o expoziție de cărți în sala de împrumut a bibliotecii pe tema: **Să cunoaștem viața nouă din satele patriei noastre.**

Colectivul bibliotecii a ales din vreme documentele de partid, cărțile social-politice despre socializarea agriculturii, cărțile de literatură care oglindesc procesul de transformare, de pășire a țăranilor muncitori pe calea cea nouă, viața liberă, fericită ce o trăiesc țaranii colectivști, cărțile agrozootehnice care înfățișează metode avansate de lucrare a pământului și creșterea animalelor, grafice care ilustrează mărețele realizări obținute de sectorul socialist din țara noastră și în deosebi din raionul Răcari.

Expoziția va fi completată cu reviste și ziare ce vor publica materiale potrivit temei.

O atenție deosebită va fi dată în această perioadă îndrumării lecturii cititorilor, dezvoltării interesului pentru transformarea socialistă a agriculturii. Colectivul bibliotecii va întocmi o listă de recomandare pe tema: **Satul de azi oglindit în literatură.** Pentru orientarea cititorilor în problemele legate de tematică, lista va fi sistematizată pe două mari capitole: proză și poezie. Lista de recomandare, adnotată, multiplicată va fi trimisă bibliotecilor satești și căminelor culturale pentru a fi folosită în activitatea lor de îndrumare a lecturii cititorilor.

Planul mai prevede ca în perioada 15 februarie—1 aprilie, să se organizeze de către biblioteca raională o seară literară pe lema: **Satele patriei noastre în cei 10 ani pe drumul construirii socialismului**; o consfătuire cu cititorii asupra romanului **Secerișul** și 4 recenzii de cărți literare dintre cele nou apărute, inspirate din viața nouă a satului nostru.

Concomitent, în planul de muncă al bibliotecii raionale a fost prevăzută și îndrumarea bibliotecilor din raion în activitatea ce trebuie s-o desfășoare în sprijinul consolidării și dezvoltării agriculturii socialiste.

În acest scop, o bună parte a seminarului din luna februarie a fost consacrată instruirii bibliotecarilor în ce privește organizarea și pregătirea unor manifestări de masă cu cititorii pe tema transformării socialiste a agriculturii. S-a recomandat fiecărei biblioteci satești și de cămin cultural ca pînă la sfîrșitul lunii martie să pregătească cel puțin cîte o consfătuire cu cititorii asupra uneia din cărțile: **Mitrea Cocor** de M. Sadoveanu, **Desfășurarea** de Marin Preda, **Piine albă** de Dumitru Mircea, **Lența** de Francisc Munteanu, precum și consfătuiri pe temele: **Lucrarea pământului după metode avansate — izvor de belșug și bunăstare** și **Cărtea în ajutorul nostru**, care vor prilejui țăranilor muncitori să aprecieze foloasele avute în urma cărților citite.

Deoarece un alt obiectiv al planului de muncă este antrenarea unui număr cît mai mare de țărani muncitori la lectura cărților, vor fi organizate în sate „Zilele cărții” cu sprijinul lucrătorilor secției de învățămînt și cultură și al bibliotecii raionale. Asemenea manifestări vor avea loc în comunele Ciocănești, Bulimanu, Săbăreni și Tătărești. Timp de 3 zile vor fi folosite în satele respective toate formele muncii de popularizare și difuzare a cărții, astfel încît cartea să ajungă în mîna fiecărui țaran muncitor din localitatea respectivă.

În vederea atragerii unui număr cît mai mare de participanți la acțiunile din această perioadă, bibliotecile vor lansa din timp înștiințări și invitații; programele fiecărei acțiuni și cărțile nou intrate în bibliotecă vor fi popularizate prin afișe.

Unificarea bibliotecilor din satele raionului

Bacău

GHEORGHE PĂTRAȘCU
bibliotecar principal la biblioteca
regională Bacău

În urma instrucțiunilor primite de la Direcția bibliotecilor, Secția de învățământ și cultură a Sfatului popular regional Bacău și biblioteca regională au pornit la unificarea și afilierea acestor biblioteci în raionul cel mai apropiat, — Bacău.

S-a întocmit, în prealabil, un plan de acțiune, și apoi au fost convocați la biblioteca regională toți bibliotecarii comunali și directorii școlilor de centru de raion, care au fost prelucrați asupra acțiunii și li s-au dat lămuriri de procedură tehnică pentru fiecare specific de bibliotecă, ce se încadra pentru unificare sau afilire. Totodată s-au dat indicații și asupra operațiunilor premergătoare unificării și anume: scoaterea din registrul inventar al bibliotecilor, pe bază de procese verbale, a tuturor publicațiilor cu conținut învechit sau necorespunzător; a cărților uzate, care nu mai puteau fi reparate și puse în circulație; a cărților nerestituite de către cititorii plecați din localitate și a căror adresă nu se cunoaște (anexindu-se la procesul verbal toate formele legale de avizare a cititorilor în cauză); a cărților pierdute de cititori și inventarierea cărților recuperate în locul lor; recalcularea prețurilor pentru cărțile inventariate înainte de 1952.

În ședința de instructaj s-a insistat asupra felului cum trebuie scoase cărțile din registrele inventare pentru a se evita eventuale greșeli, fiind seama că nu toate bibliotecile ce urmau a fi unificate erau conduse de bibliotecari inițiați în munca tehnică de bibliotecă. Paralel cu aceasta, s-a subliniat ca, la sfârșitul operațiunilor tehnice, fiecare comisie de afiliere să ajute pe noii biblio-

tecari voluntari la alcătuirea planului de muncă pentru perioada de iarnă, în care să fie înscrise sarcini concrete în răspîndirea cărții la sate. Ca un ajutor s-a dat participanților un plan de muncă model, alcătuit de către secția metodică și bibliografică a bibliotecii regionale. Planul de muncă model a fost axat pe cele trei probleme principale ale muncii cu cartea la sate: lupta pentru transformarea socialistă a agriculturii; combaterea misticismului și obscurantismului; educația patriotică a tineretului și a cititorilor în general. Pentru îndeplinirea cu succes a acestor sarcini, s-a pus un deosebit accent pe organizarea cercurilor de citit, pe circumscripții electorale, precum și sprințul prețios al colectivelor voluntare în organizarea manifestărilor de masă.

Toți directorii școlilor de centru au primit sarcina de a coordona și conduce acțiunea de unificare a bibliotecilor din satele aparținînd comunelor în care au fost delegați. Ei au organizat mai întîi comisia de unificare, la care a participat și un delegat al Sfatului popular local. În unele comune (Gloduri, Rădeni și Secueni, de pildă), acești delegați n-au participat la lucrările comisiilor de unificare, arătînd astfel că subapreciază importanța cărții în educarea oamenilor muncii de la sate.

Acolo unde condițiile au fost mai grele și pentru a întări acțiunea de unificare, biblioteca regională a trimis pe teren 4 dintre lucrătorii săi. Dacă biblioteca noastră ar fi avut posibilitatea să trimită mai mulți lucrători pe teren, rezultatele ar fi fost desigur mult mai bune, iar greutățile consta-

tate la fața locului ar fi putut fi remediate mai ușor.

Unificarea și afilierea s-au desfășurat potrivit instrucțiunilor, fiecare delegat având cu sine câte un exemplar din Ordinul nr. 174/1958 al Ministerului Învățămîntului și Culturii și Instrucțiunile Direcției bibliotecilor, — multiplicat de către Secția de învățămînt și cultură. La terminarea acțiunii (23 ianuarie 1959) din 192 biblioteci de cămine culturale și case de citit și din 157 biblioteci ale școlilor de 4 ani câte existau în cuprinsul raionului Bacău, au rezultat 103 biblioteci satești și 73 filiale pe lângă cele 15 biblioteci comunale.

Pînă la data unificării, bibliotecile din satele raionului Bacău aveau o activitate foarte slabă. Deși unele din cauze erau cunoscute, lucrările de unificare ne-au ajutat să scoatem la iveală multe altele pe care biblioteca regională nu le-ar fi putut afla altfel, date fiind condițiile grele de deplasare în acest raion.

Majoritatea bibliotecilor căminelor culturale și școlare n-a ținut o evidență clară nici a fondului de cărți, nici a activității zilnice. La majoritatea bibliotecilor, nu s-a putut stabili fondul inițial de cărți și valoarea lui reală, deoarece foștii bibliotecari n-au păstrat facturile și specificațiile primite odată cu coletele de cărți. Nici cărțile intrate în perioada premergătoare unificării bibliotecilor — pînă la 8 ianuarie a.c. — nu erau inventariate. La fel s-a întimplat cu cărțile în limba rusă (Poiana Joltîșești, comuna Negri etc.) și în limba maghiară (comuna N. Bălcescu), înregistrarea lor fiind făcută de către comisiile respective.

În unele biblioteci (Antohești și Obîrșta, comuna Gloduri) s-au găsit registre inventar improvizate, din care se omiseseră date importante privind identitatea cărților inventariate. În alte biblioteci, cărțile n-aveau tre-

cut pe foaia de titlu (sau pe copertă) numărul de inventar.

Totodată s-a constatat că verificarea fondurilor de cărți, făcută pe întreaga regiune cu un an înainte, fusese superficială, rămînd în bibliotecile de la sate multe publicații cu conținut învechit sau necorespunzător și care au fost scoase acum cu ocazia unificării.

Lipsa registrelor de evidență zilnică a activității sau nefolosirea lor, a dus nu numai la imposibilitatea de a se cunoaște activitatea multor biblioteci, dar și la pierderi însemnate de cărți (Băbuța-Dragomirești, Băimac, etc.). Cauza pierderilor de cărți s-a datorat fluctuației cadrelor de bibliotecari care au neglijat predarea-primirea pe bază de proces verbal a avutului bibliotecii încredințate. Pentru îndreptarea acestei situații, s-a luat măsura ca numirea bibliotecarilor la noile biblioteci unificate să se facă prin decizii date de Sfaturile populare comunale.

Bibliotecile satești unificate din raionul Bacău au acum o evidență clară a fondurilor de cărți, precum și un plan de muncă bine întocmit, în centrul atenției lor stînd organizarea cercurilor de citit, atragerea de colective voluntare și folosirea cu eficacitate a tuturor formelor de muncă cu cartea, ceea ce le va ajuta să-și îmbunătățească în scurt timp munca.

Operațiunile de unificare a bibliotecilor satești au reînceput în luna martie, pe întreaga regiune. Cu acest prilej se va folosi experiența căpătată în raionul Bacău.

Măsura Ministerului Învățămîntului și Culturii de reorganizare a bibliotecilor de la sate s-a dovedit a fi necesară și la timp. Ea va aduce, fără îndoială, o îmbunătățire radicală a muncii cu cartea în rîndul țărănilor muncitori, în vederea sprijinirii mai temeinice, mai organizate, a principalei probleme ce frămîntă satul: transformarea socialistă a agriculturii.

DIN ACTIVITATEA BIBLIOTECII REGIONALE CLUJ DESFĂȘURATĂ ÎN ANUL 1958

KOPROȘ ARISTIDE
bibliotecar șef

Biblioteca regională și-a câștigat un loc de frunte în rândurile instituțiilor de cultură din orașul Cluj, datorită rezultatelor remarcabile obținute în munca cu cartea. Aceste realizări se datoresc atenției deosebite ce s-a dat celor trei factori determinanți: cartea, cititorul și bibliotecarul — cheazășia unei bune activități într-o bibliotecă.

Fondul de cărți al bibliotecii noastre a sporit în anul trecut cu 11.042 volume, ceea ce a dus la creșterea fondului total de publicații la 71.701 volume. El cuprinde toate disciplinele, putînd satisface nevoia oricărui cititor în însușirea unor cunoștințe multilaterale. Din totalul fondului de cărți, 16,9% sînt cărți politico-ideologice, 13,7% din domeniul științei și tehnicii, 61% publicații beletristice. Pe lângă cărți în limba română, în rafturile depozitelor bibliotecii se află un stoc masiv de volume în limba maghiară, precum și cărți în limbile rusă, franceză și germană. Imbogățirea fondului de cărți s-a făcut ținîndu-se seama de profilul bibliotecii, achiziționîndu-se cărți în concordanță cu sarcinile politice și culturale care stau la baza întregii noastre activități.

Pentru a se asigura conservarea fondului de cărți, s-au compactat și s-au reparat circa 4.000 volume, o bună parte din aceste operații executîndu-se în atelierul de legătorie al bibliotecii noastre. O importanță deosebită s-a acordat și recuperării cărților nerestituite. Pentru aceasta, s-a procedat la depistarea cititorilor în culpă, cărora li s-au cerut prin cărți poștale sau deplasări la domiciliu — restituirea volumelor. Deși au fost recuperate 3694 volume, totuși problema nerestituirii cărților împrumutate rămîne încă

deschisă, deoarece neputînd fi urmăriți pe cale juridică, de multe ori nu răspund în mod concret apelurilor făcute. În vederea asigurării fondului de cărți, s-a inițiat predarea fondurilor pe secții, în baza catalogului topografic, operație încheiată la sfîrșitul anului trecut la secțiile de copii și sala de lectură.

Afară de cărți, biblioteca a ținut evidența a 139 periodice — ziare și reviste —, consultate zilnic de zeci de cititori. Ziarele au fost citite în cursul anului de peste 5.500 de persoane, ceea ce dovedește cu prisosință că informarea politică curentă a cititorilor a fost satisfăcătoare. Datorită indicatorului presei — instrument prețios de semnalație cotidiană a evenimentelor interne și externe — am îmbunătățit calitativ aceste informații.

Secțiile de împrumut ale bibliotecii au asigurat zilnic cite zece ore de deservire a publicului, reușind în anul 1958 să înscrie 13.046 cititori, reprezentînd o creștere de 20% față de 1957. Acest număr de cititori înseamnă o frecvență medie zilnică de peste 365 persoane.

Numărul cărților citite a atins cifra de 191.699 volume. Față de 1957 s-a realizat o creștere de 60.000 volume, adică un procent de 45%. Cărțile difuzate au fost din cele mai felurite domenii: social-politice, de știință și tehnică, beletristică, artă, sport ș. a. Cele mai solicitate, au fost cărțile de literatură, reprezentînd un procent de 88% din totalul cărților difuzate. Media de cărți împrumutate într-un an pe cap de cititor este de aproximativ 15 volume.

Analizînd rezultatele dobîndite în privința numărului de cititori și a cărților citite

reiese limpede că activitatea anului 1958 în-
trece cu mult realizările anilor 1956 și 1957.
Această constatare reiese și din compararea
cu cifrele de plan stabilite la începutul
anului 1958, și care au fost cu mult de-
pășite.

Relațiile între bibliotecă și cititor s-au îm-
bunătățit. Mulți dintre ei se mândresc că
sînt vizitatori permanenți și activi ai biblio-
teciei, de ani de zile, că au citit sute sau
chiar mii de cărți din fondurile de publica-
ții ale bibliotecii. Aceștia sînt „prieteni bi-
bliotecii“, factori activi ai bunului mers al
întregii noastre activități. Pe drept cuvînt
se pot lăuda cititorii Osan Criolan muncitor,
care a citit aproape 100 de cărți, Kômüves
Margareta, care a citit peste 70 de cărți;
Albu Emil, funcționar, care a împrumutat
peste 120 cărți sau pensionarul Weis Ludo-
vic care la 80 de ani deține împrumutul
record cu peste 100 de volume. Prin ce se
manifestă prietenia cititorilor față de biblio-
tecă? Întîi, grija de a restitui cărțile la
timp, și apoi spiritul gospodăresc de care
sînt pătrunși în privința păstrării în bune
condiții a cărților împrumutate. O altă for-
mă de manifestare a dragostei pentru biblio-
tecă, este recomandarea de cărți ce și-o
fac cititorii între ei cu prilejul întîlnirilor în
secțiile noastre de împrumut. Nici micii citi-
tori nu se lasă mai prejos: Major Istvan,
elev la școala profesională a uzinelor „Jano-
s Herbak“ a citit într-un an 210 volume,
iar Dincă Sorin, elev în cl. VII-a a împru-
mutat de la bibliotecă 200 de volume.

Vom arăta acum felul în care s-a făcut
popularizarea scrierilor de toate genurile,
precum și orientarea lecturii cititorilor, sar-
cină de seamă a activității noastre.

Felurite acțiuni de masă organizate — ex-
poziții și prezentări de cărți, materiale biblio-
grafice cu caracter informativ și de reco-
mandare, recenzii, lecturi în grup, după-
amiezi și seri de basme, seri de recitări etc.,
au devenit forme obișnuite de activitate a
colectivului bibliotecii regionale Cluj. La
aceste acțiuni de masă a participat un mare
număr de cititori, bucurîndu-se de aprecie-
rea lor unanimă.

Lărgirea sferei cunoștințelor politice ale
cititorilor, popularizarea literaturii realist-so-
cialiste, informarea și documentarea științifică
și tehnică, cu alte cuvinte îndrumarea lecturii
cititorilor s-a făcut în cadrul unor acțiuni
speciale de masă.

De o atenție deosebită în acest sens s-au
bucurat expozițiile de cărți organizate cu
scopul de a axa lectura cititorilor pe o anu-
mită temă stabilită. Astfel expozițiile: 88 de
ani de la nașterea lui V. I. Lenin, 23 August
— ziua eliberării patriei noastre de sub
jugul fascist, Combaterea misticismului în
concepția oamenilor, sau expozițiile prilejuite
de săptămîna cărții romînești, au mărit con-
siderabil interesul publicului cititor față de
cărțile expuse. Dar nu numai expozițiile, ci
și alte acțiuni de masă au avut o parte
însemnată de contribuție în recomandarea
publicațiilor de toate genurile. Și anume:
după-amiaza de povestiri Din cele mai fru-
moase basme romînești, la care au participat
180 de cititori copii; recenzia romanului
Pe Donul înisțit de Mihail Șolohov, urmată
de proiectarea filmului cu acelaș titlu (400
de participanți); recital de poezii închinată
Marei Revoluții Socialiste din Octombrie;
seara de basm: Copiii povestesc copiilor
și altele.

Pentru a veni în ajutorul celor ce studiază
în diferite forme de învățămînt politic s-a
amenajat la secția de împrumut-adulți, un
raft de cărți, cuprinzînd bibliografia publica-
țiilor necesare acestor cursuri.

În informarea cititorilor, precum și orien-
tarea lecturii lor, munca bibliografică a avut
un rol de seamă, întreaga ei activitate fiind
orientată în sprijinul popularizării cărților
de toate genurile. La întocmirea materialelor
bibliografice s-a ținut seama de problemele
cele mai actuale ale construirii socialismului
în patria noastră, de cerințele variate ale
cititorilor din toate domeniile de activitate.
Iată cîteva din aceste liste de recomandare
bibliografică, care au întrunit titluri de cărți
axate pe o anumită temă: Alegerile din
trecut și alegerile zilelor noastre, Viața sa-
tului oglindită în literatura noastră nouă,
Educarea cetățenilor în spirit materialist-

ateist și lupta împotriva concepțiilor mistice, Gospodăria agricolă colectivă — izvor de bunăstare și fericire a țărănimii muncitoare, Creșterea viței de vie, Literatura beletristică romină în traducerea maghiară ș. a.

Întrecut interesul cititorilor pentru cărțile tehnice a fost destul de redus s-au întocmit planuri de lecturi individuale, care au fost trimise instituțiilor sau predate celor interesați. Astfel s-au întocmit planuri de lectură din domeniul radiotehnicii, tehnicii fotografiatului, metalurgiei, croitoriei, etc. De asemenea s-au întocmit liste de întrebări și răspunsuri din toate domeniile de activitate, indicând sub fiecare răspuns și publicația recomandată spre a fi citită. Pe lângă cele arătate, biblioteca regională din Cluj a întocmit nenumărate alte materiale bibliografice, dându-se în același timp consultațiile bibliografice menite a rezolva problemele ce frământă pe cititori.

Dar cărțile au ajuns la cititori — indiferent de metodele și formele de activitate folosite, — datorită bibliotecarilor, cadre destoinice, care neprecupețind nici un efort au asigurat cititul în bune condiții pentru mii de cititori din orașul Cluj. Bibliotecarii noștri, fie că au lucrat la secțiile de împrumut, fie că au muncit în secțiile care au contribuit din plin la bunul mers al serviciului de împrumut au obținut realizări de seamă în munca cu cartea, realizări ce s-au resfrint în chip pozitiv atât asupra cantității, cât și calității lecturii cititorilor.

Vorbind despre cadrele bibliotecii, trebuie menționată activitatea celor 36 de biblioteci de casă din orașul Cluj, care au asigurat răspândirea cărții pînă în cele mai îndepărtate cartiere. Munca neobosită a bibliotecarilor voluntare, strădania lor zilnică, și-a primit răsplata bine meritată la sfîrșitul anului, cînd au putut raporta cu conștiința datoriei împlinite că au înscris peste 5.000 de cititori cărora le-au difuzat peste 45.000 de cărți.

Dar activitatea bibliotecii regionale Cluj nu s-a rezumat doar la difuzarea cărților pe plan local, ci a căutat să dea un impuls viu activității cu cartea în tot cuprinsul regiunii noastre. Astfel, munca de îndrumare

și control a bibliotecilor de toate gradele s-a făcut în 1958, mai susținut decît în anii precedenți, îndrumîndu-se și controlîndu-se cele 13 biblioteci raionale, 56 biblioteci sătești, precum și nenumărate biblioteci ale căminelor culturale și colțurilor roșii din g.a.c.-uri. Colectivul de metodiști ai bibliotecii regionale Cluj și-a îndreptat atenția spre întărirea activității bibliotecilor raionale, ca ele să poată ajuta bibliotecile de la sate să devină centre puternice de mobilizare a țărănimii muncitoare la înfăptuirea politicii partidului și guvernului.

Pe lângă deplasări pe teren s-au trimis materiale metodice cu indicații precise în rezolvarea sarcinilor profesionale. Astfel de materiale au fost: Organizarea și ținerea evidenței activității de îndrumare și control și a activității bibliografice și metodice la bibliotecile raionale și sătești, Organizarea și desfășurarea activității cercurilor de citit în perioada de iarnă, Organizarea schimbului de publicații în bibliotecile din regiunea Cluj.

În vederea concretizării rezultatelor obținute și în scopul luării măsurilor celor mai corespunzătoare, la sfîrșitul fiecărui trimestru s-a organizat analiza muncii cu cartea, la care au participat toți bibliotecarii principali de la raioane, bibliotecarii fruntași din bibliotecile sătești, cămine culturale și colțuri roșii ale gospodăriilor agricole colective.

Pentru a populariza și extinde metodele bune utilizate de bibliotecile fruntașe, s-a inițiat organizarea schimbului de experiență la locul de muncă. Deși această metodă a dat rezultate satisfăcătoare, în raionul Bistrița organizarea pe scară largă a schimburilor de experiență a fost oarecum neglijată. Din această cauză multe biblioteci cu activitate bună nu au putut să-și împărtășească experiența, fiind păgubite acele biblioteci cărora le-a fi fost necesară o atare ajutorare.

Intensificarea muncii de îndrumare și control a bibliotecii regionale Cluj a ajutat ca bibliotecile din regiune să înregistreze în 1958 o creștere a numărului cititorilor cu 102% și de 131% în ce privește cărțile difuzate (față de anul 1956).

FEMEI FRUNTAȘE în RĂSPÎNDIREA CĂRȚII

ILIESCU GHEORGHE

resp. secției bibliotecii mobile și de casă
a bibliotecii regionale Ploești

Printre formele care ajută la răspîndirea cărții în mase, sînt și bibliotecile de casă. Conduse de bibliotecari voluntari, ele s-au transformat în harnice colective care dezvoltă gustul pentru citit în rîndurile oamenilor muncii de la sate și orașe.

O însemnată contribuție în activitatea bibliotecilor de casă o dau femeile. Muncitoare sau gospodine, activiste pe tărîm obștesc, responsabilele bibliotecilor de casă se achită cu cinste de sarcina luată, cîștigînd prin pasiunea și seriozitatea cu care muncesc, încrederea cititorilor din cele mai îndepărtate sate și orașe ale patriei.

Prezentăm în cele ce urmează cîteva portrete de femei-responsabile ale bibliotecilor de casă din orașul Ploești:

Tovarășa Schuller Ana, responsabilă bibliotecii de casă nr. 14 din Ploești, str. Cașin nr. 44 a organizat numeroase manifestări de masă cu cartea, atrăgînd un număr însemnat de cetățeni din străzile învecinate. Atunci cînd s-au prezentat la dînsa cîțiva cititori maghiari, care nu știau bine romînește, tov. Schuller le-a procurat cărți în limba respectivă de la biblioteca regională.

Tov. Schuller Ana este o cititoare pasionată și prea puține cărți îi scapă care să nu fie citite. Ea îndrumă lectura cititorilor și face discuții cu ei asupra cărților citite. În cadrul cercului de citit, care funcționează pe lîngă biblioteca de casă, tov. Schuller Ana a ținut multe recenzii, informări politice, etc., iar pentru cititorii copii a organizat dimineți și după-amiezi de basme.

O altă tovarășă care muncește cu pasiune este Tudorache Ioana, responsabilă bibliotecii de casă nr. 5 din str. Ioachinescu nr. 39. În cursul anului 1958, ea a înscris 140 cititori cărora le-a eliberat 3698 cărți. Nu și-a precupețit timpul în deservirea cu cărți a cititorilor și a dus muncă de lămurire cu unii părinți care nu-și lăsau copiii să împrumute cărți de la biblioteca de casă sub pretext că din cauza cititului, își vor neglija lecțiile. Tov. Tudorache Ioana le-a arătat că cei care sînt buni cititori la bibliotecă au și note bune la școală.

O altă bibliotecă de casă cu bună activitate se află în str. Murelor nr. 27, fiind condusă de tov. Horja Rafira. Deși n-a împlinit un an de cînd a luat ființă, această bibliotecă a reușit să înscrie 274 cititori.

Tov. Horja Rafira nu se mulțumește ca cititorii să vină la dînsa după cărți, ci folosește mult colportajul de cărți și pe străzile învecinate. A organizat un cerc de citit unde a prezentat recenzii de cărți, informări politice și lecturi din diferite cărți.

Rezultate frumoase în munca cu cartea are și tov. Ilieș Maria, muncitoare, responsabilă bibliotecii de casă nr. 11 din str. Movablei 150. Și-a recrutat cititorii nu numai de pe strada unde locuiește, ci și din străzile învecinate. Folosește colportajul de cărți și ține lunar legătura cu biblioteca regională. Pe lîngă biblioteca de casă funcționează și un cerc de citit. Printre cititorii acestei bibliotecii se numără muncitorii Klein Matei, Dumitru Păun, Vasile Constantin, gospodina Marcu Aurelia și alții.

In cea mai îndepărtată casă a oraşului Ploeşti, din cartierul Bereasca, pe strada Pomilor nr. 14 se află „Biblioteca de casă nr. 13”. Aici îşi desfăşoară munca cu cartea tov. Iamandache Manda, o femeie simplă în vîrstă de 56 ani care cu multă dragoste împrumută cărţi cetăţenilor din cartier, dezvoltîndu-le gustul pentru citit.

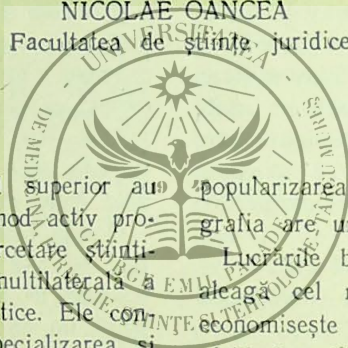
— „Le-am dus cărţi acasă ca să-i deprim să citească, spune tov. Iamandache,

iar pe copii i-am obişnuit să-şi folosească în mod util timpul liber, îmbogăţindu-şi cunoştinţele prin citit”. Tovarăşa Iamandache are astăzi 97 cititori.

Desigur, multe alte femei din oraşul nostru au frumoase rezultate în activitatea de pusă la bibliotecile de casă, şi printre fruntaşe trebuie menţionate tov.: Ionescu Spira, Pomirlă Elena, Maik Filofteia, Stoiculeţ Maria, Damşa Saveta, Rădulescu Olga şi altele.

Munca bibliografică în bibliotecile din învăţămîntul superior

NICOLAE OANCEA
Facultatea de ştiinţe juridice

Bibliotecile din învăţămîntul superior au sarcina de a sprijini în mod activ procesul de învăţămînt şi de cercetare ştiinţifică, asigurînd documentaţia multilaterală a studenţilor şi a cadrelor didactice. Ele contribuie astfel la formarea, specializarea şi desăvîrşirea cunoştinţelor.

Fiind biblioteci specializate, cu caracter didactic şi ştiinţific, profilul lor este determinat de specificul unităţii de învăţămînt pe lângă care funcţionează, întreaga lor activitate fiind axată pe planul de învăţămînt şi cercetare ştiinţifică al instituţiei respective.

În consecinţă, se impune, cu necesitate, cea mai strînsă legătură şi colaborare între biblioteci şi instituţiunile de învăţămînt superior, în scopul cunoaşterii planurilor de învăţămînt şi de cercetare ştiinţifică.

Documentaţia studenţilor şi a cadrelor didactice este strîns legată de asigurarea şi dezvoltarea unei activităţi bibliografice. În îndrumarea şi informarea cititorilor, în

popularizarea şi difuzarea cărţilor, bibliografia are un rol de frunte.

Lucrările bibliografice ajută cititorilor să aleagă cel mai bun material documentar, economiseşte timpul şi dă o informaţie completă şi verificată asupra subiectului urmărit. O bibliografie documentat întocmită contribuie astfel, la cunoaşterea adîncită a materialelor de specialitate, necesare studiilor. Pregătirea examenelor şi elaborarea unor lucrări ştiinţifice (lucrări de seminar, lucrări de diplomă, lucrări ştiinţifice originale, etc.) — sînt în mod practic uşurate dacă se oferă cititorilor posibilităţi de documentare, prin punerea la dispoziţie a bibliografiei.

Valorificarea materialelor documentare din biblioteci şi posibilitatea de a activa în mod organizat în munca bibliografică este în funcţie de existenţa şi de crearea unor instrumente bibliografice.

Principalele instrumente de muncă bibliografică sînt :

1. **Cataloagele de bibliotecă**: alfabetice și sistematice. Aceste cataloage trebuie organizate după criterii strict științifice și instrucțiunile în vigoare. La biblioteca facultății de științe juridice, — de pildă — pe lângă aceste cataloage, există și un catalog analitic, pe subiecte, care s-a dovedit a fi de real folos cititorilor. Menționăm că pînă în anul 1948 această bibliotecă nu avea catalog sistematic (zecimal), ci numai catalog analitic. De la această dată a fost introdus și catalogul zecimal. În prezent, ambele cataloage, completîndu-se reciproc, servesc la documentarea cititorilor și la întocmirea bibliografiilor.

2. **Catalogul articolelor din publicațiunile periodice**. Ținînd seama de profilul și specificul bibliotecilor, de componența și cerințele cititorilor, bibliotecile vor organiza acest catalog descriind articolele din periodicele de specialitate. Dacă există posibilități, descrierea articolelor poate fi extinsă, cuprinzînd și alte publicațiuni folositoare îndrumării și informării cititorilor. Fișele catalogului vor fi așezate pe teme, după conținut sau pe specialități. Descrierea bibliografică poate fi însoțită de adnotații.

În marile biblioteci (bibliotecile centrale universitare și bibliotecile de institute), periodicele sînt grupate pe specialități, fiecare grupă fiind încredințată unui bibliograf, după pregătirea lui de bază și limbile străine pe care le cunoaște. În aceste condițiuni, bibliograful se specializează în anumite domenii și este în măsură să dea informațiuni complete în domeniul în care își duce munca.

Bibliotecile cu personal restrîns se vor mărgini numai la despuierea articolelor din periodicele de specialitate. La biblioteca facultății de științe juridice existînd un singur bibliograf, sînt fișate articolele din revistele **Justiția nouă**, **Legalitatea populară**, **Statul și dreptul sovietic**, **Studii și cercetări juridice**, precum și publicațiunile **Buletinul oficial și Colecția H.C.M.**

3. **Lucrări de referințe**: enciclopedii, repertorii, dicționare, buletine bibliografice, cataloage de edituri și librării, prospecte și planuri tematice ale editurilor, rubricile bibliografice din ziare și reviste, etc.

4. Pentru informațiuni complete și de amănunt, bibliotecile și membrii corpului didactic se pot adresa centrelor de documentare: **Centrul de documentare universitară pentru științele sociale și umanistice**, **Centrul de documentare tehnică**, **Centrul de documentare medicală**.

5. Pînă la întocmirea catalogului cumulativ al publicațiilor romîne și străine aflătoare în țară, bibliotecile, pe specialități, după gradul de dezvoltare și posibilitățile de cadre, pot să-și întocmească cataloage bibliografice, cu indicarea locului unde poate fi găsită publicația.

În bibliotecile din învățămîntul superior se întilnesc două forme principale de activitate bibliografică: a) **activitatea de îndrumare** și b) **activitatea de informare**:

a) În **activitatea de îndrumare bibliografică**, cititorul se adresează bibliotecarului cerîndu-i o informație simplă, o consultație, despre o anumită problemă, care poate fi rezolvată imediat, verbal. Tematica unei astfel de cereri o stabilește cititorul.

În legătură cu acest fel de activitate bibliografică, poate fi ridicată și o altă chestiune: contribuția bibliotecarului în procesul de organizare și desfășurare a muncii științifice. Bibliotecarii trebuie să dea sfaturi și îndrumări asupra fondurilor bibliotecii, insistînd în special asupra organizării cataloagelor și a felului cum trebuie utilizate.

La facultatea de științe juridice, studenții vizitează în grupe biblioteca și li se dau informații necesare asupra fondurilor existente și asupra organizării. În anul acesta, la cererea decanatului, li s-a ținut o lecție, cu aplicări practice, privitoare la tehnica muncii științifice, arătîndu-li-se cum se „lucrează” cu cartea, cum trebuie scoase notițe la cursuri sau la lectură, cum se redactează o fișă și cum poate fi întocmită o bibliografie, etc. Această activitate s-a dovedit a fi rodnică, fiind apreciată de studenți.

De multe ori, de la simple informațiuni bibliografice se poate ajunge la alcătuirea unor bibliografii ample, de proporții întinse, asupra unor probleme de specialitate. De obicei, cadrele didactice indică o bibliografie minimală de recomandare, atunci cînd dau

studenților subiectul lucrărilor de seminar și de diplomă (examen de stat). În aceste cazuri, rolul bibliotecarului este deosebit de important: el trebuie să controleze și să completeze bibliografia și să asigure — aproape întotdeauna — normele științifice de descriere a cărților.

Această bibliografie de recomandare, revăzută apoi de cadrele didactice și ținută mereu la zi, poate constitui bibliografia unei probleme de specialitate și poate fi utilizată cu autoritate în orice lucrare științifică. Procedînd astfel, la biblioteca facultății de științe juridice au fost întocmite diferite bibliografii, dintre care cităm: **Legalitatea populară** — principiul fundamental al statului de democrație populară; **Organele locale ale puterii de stat în R.P.R.**; **Actele administrative în R.P.R.**

b) Activitatea de informare bibliografică, spre deosebire de cea de îndrumare, este organizată sistematic; bibliografiile din această categorie pot fi întocmite fie din inițiativa conducerii bibliotecii, fie la cererea cititorilor.

Cum preocuparea de bază a bibliotecilor din învățămîntul superior este crearea de condițiuni cît mai favorabile pregătirii profesionale a studenților și a cadrelor didactice, diferitele forme de activitate bibliografică trebuie să țină seamă, așa cum s-a mai arătat, de planul de învățămînt și de cercetare științifică al instituției. De aceea, prima îndatorire a bibliotecilor este întocmirea de fișe bibliografice cu materialul de bază pentru fiecare disciplină de învățămînt și temă cuprinsă în planul de cercetare și care vor fi puse la dispoziția celor interesați.

De asemenea, bibliotecile trebuie să întocmească fișiere bibliografice, anuale, pe tematica cercurilor de studii studențești. În felul acesta va fi sprijinită munca de cercetare științifică a studenților.

Bibliotecile mari, care au servicii de documentare și bibliografie, pot, în cadrul te-

maticei generale a instituției, să întocmească din proprie inițiativă bibliografii cuprinzătoare, pentru diferite teme de actualitate științifică.

Popularizarea și difuzarea materialelor bibliografice poate fi făcută în forme variate: liste bibliografice, afișate în locuri vizibile; publicarea buletinelor bibliografice, care vor ajuta pe cititori să fie informați despre tot ce este nou în domeniul respectiv; despuierea materialului nou și trimiterea lui pe specialități la catedre, ajungîndu-se astfel la alcătuirea unor fișiere bibliografice; vitrine-expoziții de cărți și periodice (cărți noi, cărți de bază); ocazionale (comemorări, aniversări, etc.); consfătuiri cu cititorii și expuneri bibliografice (cărți de specialitate prezentate de membrii corpului didactic).

Activitatea bibliografică de îndrumare și informare satisface nevoile profesionale și culturale ale cititorilor și scoate în evidență cele mai valoroase și prețioase cărți ale bibliotecilor. În rafturile bibliotecilor stau neutilizate multe cărți valoroase, deoarece cititorii nu cunosc existența lor. Activitatea bibliografică mărește consultarea fondurilor de cărți.

Cu ajutorul activității bibliografice, bibliotecile nu numai că răspund nevoilor cititorilor, dar trezesc și interesul lor față de noi probleme.

Întreaga activitate bibliografică trebuie să aibă un caracter de recomandare activă. Alegînd cele mai bune cărți, bibliotecarul trebuie să observe ca aceste cărți să oglindescă problemele potrivit ultimelor date științifice și de pe cea mai înaltă poziție critică și ideologică.

Punînd în practică aceste metode simple de muncă bibliografică, bibliotecile din învățămîntul superior vor aduce o contribuție reală la desfășurarea procesului de învățămînt și de cercetare științifică, devenind adevărate ajutoare în munca studenților și a cadrelor didactice.

Despre gestiunea periodicelor

AL. DUȚU

Cercetător principal la Biblioteca
Academiei R.P.R.

A părarea patrimoniului public este astăzi în atenția oamenilor muncii din toate sectoarele de activitate. Chestiunea aceasta se pune și bibliotecarilor, mai ales aceora care minuesc valori culturale deosebite, sau au în păstrare lucrări ce nu mai pot fi înlocuite.

Problema gestiunii publicațiilor are desigur multe aspecte și unele au fost puse în discuție în revista noastră.

Mai complicate sînt chestiunile pe care le ridică evidența și gestiunea periodicelor, care datorită volumului lor în general variabil, pot fi mai greu supuse unor norme rigide de înregistrare.

Pentru darea în gestiune a periodicelor dintr-o bibliotecă mare științifică, este necesar să fie rezolvate: raporturile dintre numărul de inventar și cotă, raporturile dintre serviciul de catalogare și depozitul de periodice, și, în fine, reproducerea unității materiale în registrul inventar.

Problema raporturilor dintre inventarierea și catalogare se rezolvă prin adoptarea unui sistem de inventariere a colecției pe un an, apropiind pe cît posibil înregistrarea, cu prilejul intrării diferitelor numere de reviste și ziare în patrimoniul Bibliotecii, de organizarea fondurilor pe colecții și pe titluri. În acest scop fiecărui titlu i se dă un singur număr de inventar pentru întreg anul, fiecare fascicol (număr) fiind înregistrat sub forma unei fracții (de ex. pentru „Flacăra“, nr. 2—4: $110.000/2$, $110.000/3$, $110.000/4$). La sfîrșitul anului se face totalizarea pe titlul respectiv, ținîndu-se seama de faptul că la începutul fiecărui an se vor da alte numere titlurilor ce vin în continuare.

Pentru menținerea unei evidențe clare între serviciul de catalogare și depozitele de periodice trebuie adoptat un sistem de tablouri de predare, pe care se trece în ordinea cotelor

materialul organizat și trimis mai departe, spre conservare și valorificare.

Dar stabilirea cu precizie a numărului periodicelor din depozitele unei biblioteci mari științifice nu se poate face nici cu registrul inventar, care înregistrează mecanic intrările, schimbînd de la an la an numărul de inventar al fiecărei colecții, nici cu fișa de bază a catalogului, care descrie bibliografic titlurile. Problema se complică în cazul în care biblioteca, mai veche fiind, — cum e de pildă a Academiei R.P.R. —, cuprinde colecții vechi supuse, în decursul anilor, la forme felurite de evidență, care nu îngăduie o recapitulare unitară. Ori, predarea-preluarea colecțiilor de periodice, în vederea gestionării trebuie să pornească de la un sistem unitar de apreciere cantitativă. Este adevărat că, sub influența punctului de vedere bibliografic, specialiștii sînt înclinați să confunde descrierea bibliografică cu stabilirea unității statistice, apreciind că în cazul periodicelor unitatea materială trebuie să fie numărul. Dar acest criteriu se dovedește inexact și inoperant întrucît:

— Gestionarea colecțiilor de periodice trebuie să pornească de la unități materiale precise și constante. Ori, numărul unui periodic nu îndeplinește aceste condițiuni, întrucît volumul unei colecții de periodice se modifică atît datorită noilor intrări, cît și prin legare sau prin completarea pe ani în urmă — situații care nu mai îngăduie o numărare exactă.

— Numărul unui periodic nu reprezintă o unitate materială precisă nici după natura periodicelor care sînt numerotate, în mod obișnuit, după anul de apariție, deci anual numărul apărînd ca o parte dintr-un întreg care se încheie la sfîrșitul unui an. Trebuie adăugat și faptul că, în cursul unui an de apariție, datorită diferitelor cauze, numerele

se combină, unele exemplare apărind cu indicația că reprezintă nr. 2/3 sau 5/6.

— Pe de altă parte trebuie avut în vedere și faptul că o bibliotecă veche are colecții cu volume gata legate, din care au lipsit de la bun început numere, că, practic vorbind, numărarea tuturor fasciculelor (numerelor) în bibliotecile cu zeci de mii de volume este imposibilă și că această numărare de o prea mare scrupulozitate este și inutilă, întrucât nici la cărți nu se dau în primire paginile unui volum.

Toate aceste considerațiuni au dus la adoptarea unei unități clare și ușor manevrabilă, care este *volumul legat*, întrucât gestionarea unităților constante este altceva decât inventarierea numerelor pe măsura intrării lor în patrimoniul unei biblioteci. Volumul legat reprezintă o unitate statistică precisă, operațiunea de legare a periodicelor, spre deosebire de legarea cărților, având și rolul de a delimita material părțile componente ale unui titlu de periodic.

În consecință, gestiunea periodicelor trebuie să pornească de la numărul volumelor dintr-un depozit și pentru aceasta este necesar să se constituie un instrument special de gestiune, care să reproducă existentul în volume legate și în numere ce vor fi legate, și care să permită înregistrarea tuturor modificărilor ulterioare — prin creștere sau prin legare. Acest instrument nu poate fi nici registrul inventar, care nu permite totalizări ușoare și nici modificări ale mărimii unei colecții prin creștere sau completare pe ani în urmă; nici fișa de bază, care descrie toate numerele dintr-un titlu fără să arate cantitatea, și care, într-un depozit cu circa 8.000 de titluri, de exemplu, nu mai pot fi practic urmărite în volumele legate. Acest instrument mobil și ușor manevrabil este *fișierul inventar*, care reproduce pe fișe — câte una pentru fiecare titlu în parte — *cantitatea* în volume și numere nelegate ale fiecărui titlu de periodică în parte.

De exemplu, dacă biblioteca posedă „Viața Românească” (cota P. I. 4080), anii 8 (1955), 9 (1956) și 10 (1957), în volume a câte 3 numere fiecare, se va putea scrie pe fișă :

P. I. 4080 Viața Românească
VIII 1955 — X 1957 = 12 vol.

Este bine ca acolo unde sînt discontinuități în colecție să se lase loc liber pe fișă, pentru ca, în cazul unei completări să poată fi operată ușor, păstrîndu-se succesiunea cronologică a volumelor. Dacă, în exemplul nostru, ar lipsi numerele din anul 1956, trebuie scris pe fișe :

P. I. 4080 Viața Românească
VIII 1955 = 4 vol. X 1957 = 4 vol.

În cazul în care colecția cuprinde la data întocmirii fișierului inventar și numere nelegate se va scrie astfel :

P. I. 200 Călăuza bibliotecarului
IX 1956 = 2 vol. ; X 1957 = 8 numere

În momentul în care colecția se va completa pe 1957 și va fi dată la legat, la reînțoarcerea de la legat se va scrie :

P. I. 200 Călăuza bibliotecarului
IX 1956 = 2 vol. ; X 1957 = 2 vol.

Toate modificările și completările în fișa inventar se fac pe baza unui act, care este fie borderoul Serviciului Periodice, de care am vorbit mai sus, fie borderoul, pe care au fost trecute volumele date la legat. Pentru a evita modificările prea dese este bine ca anul în curs de completare, să fie înregistrat pe fișe provizorii, pe care să se treacă fiecare număr pe măsură ce intră în depozit (așa cum am arătat mai sus, creșterile sînt trecute pe borderouri de către Serv. Periodice); la sfîrșitul anului și după legare, fișa provizorie este desființată și cantitatea înregistrată pe 1958 este trecută mai departe în seria cronologică pe fișa respectivă :

P. I. 200 Călăuza bibliotecarului
IX 1956 = 2 vol. ; X 1957 = 2 vol. ;
XI 1958 = 2 vol.

Toate modificările în fișele inventar se fac cu proces verbal recapitalativ care trimite la respectivele borderouri de creștere și ale legătoriei; în felul acesta se pot preîntîmpina încercările de sustragere sau falsificările.

Precizăm că odată fișierul inventar întocmit, el reproduce existentul la o anume dată într-un depozit și atunci se încheie un proces verbal care arată numărul de volume și de numere nelegate cuprinse între cotele (pe formate) și arătate în fișele numerotate de la... la...

Pe verso-ul fișei se pot face mențiunile privind scăderile de volume, particularitățile colecției sau raritatea ei.

Repetăm că toate intrările în depozit și toate ieșirile de volume la atelierul de legătorie trebuie să fie înregistrate pe borderouri, pe baza cărora să se opereze, mai tirziu, la date fixe, schimbările unităților statistice din fișe. În cazul în care volumele ar putea fi legate înainte de a intra în depozit, procedeul ar fi mult ușurat.

Evaluarea colecțiilor de periodice trebuie făcută separat pentru reviste și ziare, pornindu-se de la câteva criterii generale: evaluarea după valoarea culturală a colecțiilor, deși poate părea mai exactă, este de fapt destul de imprecisă și practic inaplicabilă, întrucât valoarea culturală nu poate fi ușor stabilită și aplicată în cazul unor colecții de o vechime, mărime și raritate variabilă. Aceasta cu atât mai mult cu cât gestionarea periodicelor trebuie să fie un mijloc de păstrare și valorificare și nu un prilej de discuții fără sfârșit.

Fișierul inventar cere un anumit efort până ce este pus la punct; dacă în bibliotecile mici colecțiile pot fi ușor identificate după registrul inventar, în bibliotecile mari acest fișier pare a fi singurul instrument capabil să redea cantitatea unui fond de periodice cu mii de titluri, care cresc și variază încontinuu ca volum. Odată pus la punct, fișierul inventar este însă și un instrument bun de lucru, oglindind în permanență colecțiile bibliotecii și starea lor; el îngăduie o comunicare ușoară între catalogare și depozite, reproducind în cantități existentele arătate în termeni bibliografici în fișa de bază și face posibilă o cunoaștere precisă a colecțiilor de către gestionari, care, fiind în același timp și răspunzători de servirea lor, pot să-și îndeplinească sarcinile în bune condițiuni, aducând contribuțiuni prețioase la întreținerea și îmbunătățirea fondului de periodice al bibliotecii. Fișierul inventar este în același timp un mijloc sigur de evidență a marilor comori culturale, care aparținând oamenilor muncii, trebuie păstrate și valorificate spre folosul citor mai multe generații.

...biblioteca regională Craiova va organiza în cursul anului acesta trei centre model la biblioteca comunală Tismana, raionul Baia de Aramă, biblioteca comunală Poiana Mare, raionul Calafat, biblioteca comunală Amărăștii de Jos, raionul Caracal.

La aceste biblioteci model se vor organiza expoziții de cărți și recenzii pe teme: Cartea în lupta pentru pace și Cartea în sprijinul transformării socialiste a agriculturii, Tot în cadrul acestor biblioteci se va organiza o seară literară pe tema: Viața țărănimii oglindită în literatura noastră după 23 August 1944, și o seară științifică pe tema: Lupta împotriva misticismului și a superstițiilor.

În scopul popularizării experienței frunțase pentru generalizarea metodelor aplicate la bibliotecile model, se vor organiza aci schimburi de experiență, avînd ca subiect principal subordonarea muncii culturale sarcinilor economice.

★

...biblioteca regională din Timișoara își propune pe anul 1959 să întocmească următoarele lucrări: Din trecutul de luptă al muncitorilor mineri, Frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, Probleme internaționale, Politica externă a R.P.R. politică de pace și înfrățire între popoare, U.R.S.S. în fruntea luptei pentru pace și dezarmare generală, Congresul al XXI-lea al P.C.U.S., Transformarea socialistă a agriculturii, Perspective mărețe (un an de la consfătuirea de la Constanța), Realizările gospodăriilor agricole colective din regiunea noastră, Sfaturi practice pentru apărarea sănătății animalelor, Calendar agricol, Muncile agricole pe anotimpuri.

ȚĂRILOR ROMÎNE

ANA TOȘA TURDEANU

Pentru a da o imagine asupra situației geografice, economice, administrative și statistice a Țărilor Române din preajma unirii, socotim necesar a arăta aci câteva din documentele cartografice din acea vreme.

Situația Țărilor Române înainte de unire este oglindită în câteva hărți de mare importanță nu numai pentru conținutul lor dar și pentru istoria cartografiei românești. Astfel, cităm harta rusească din 1835 la scara 1/420.000 cu corectări succesive în anii următori.

Considerată cea mai completă și mai precisă — harta cuprinde: împărțirea administrativă, bogățiile, drumurile, așezările românești de tot felul, statistica populației etc. și a servit de bază pentru hărțile românești ulterioare.

Astfel harta administrativă a Moldovei¹ și harta administrativă a Munteniei², apărute amîndouă la București în 1833 în litografia lui Eliad și Bilitz, reproduc simplificat cuprinsul hărții rusești la care mai adaugă împărțirea județelor în plăși, sediul instituțiilor administrative, judecătorești, militare, școlare și sanitare, precum și calitatea de țiguri unor sate din harta rusească (Tîrgu Nou, Săveni, Sulița, Sculeni, Moinești, Caiuți, Drăgușeni, Urziceni, Călărași, Drăgășani etc.) Asupra neconcordanței aparente a datelor de apariție a acestor două hărți (1833) și a celei rusești (1835) menționăm că cele două hărți românești s-au

¹ și ² Harta administrativă cu tablă statistică a Principatului Moldaviei (respectiv a Valahiei) alcătuită din porunca deplin împuternicitului președinte al Divanurilor Prințipurilor Moldaviei și Valahiei, domnul general adjutant Kisselef, de pod polcovnic generalicescului ștab Berghenheim 1-iu și căpitanul din același ștab cneazul Galițin după masștabul 1:420.000, în o. București 1833, tradusă de praporicil Sontliu 1-iu. În litografia lui Eliad și Bilitz. Masștab 10 verste, drept două ceasuri ori un tol englezes. 106 x 71 cm.

întocmit pe baza manuscrisului hărții rusești, terminat în 1832.

Acestea sînt primele hărți românești ale Țărilor Române, scrise în românește și tipărite în țară. Ele au fost reproduse micșorat de către Scarlat Rosetti în harta *Carte générale des Principautés de Valachie et de Moldavie rédigée sur les cartes administratives publiées en 1833 par le colonel Bergenheim et dédiée a S.A.S. le Prince Régnant de Valachie Alexandre Démètre de Glyka*, apărută la Bruxelles în 1837. Harta cuprinde aceleași elemente cu excepția așezărilor temporale, a bogățiilor minerale și a unei părți din păduri.

Harta administrativă a Moldovei din 1833 a servit de bază lui G. Filipescu-Dubău la întocmirea hărții generale a Moldovei apărută la Iași în 1853 în litografia lui Parteni. Spre deosebire de modelul său, această hartă are un conținut mai sărac în ceea ce privește așezările și pădurile și sînt introduse modificările administrative și țigurile noi.

Hărțile amintite mai sus oglindesc situația Țărilor Române în perioada premergătoare Unirii. Hărțile care s-au întocmit după înfăptuirea Unirii se referă mai ales la drumuri, care au suferit modificări pentru a putea corespunde noii situații create prin desființarea hotarului politic dintre cele două Țări Române. Acest lucru apare firesc deoarece prima preocupare a fost aceea a stabilirii unei comunicații lesnicioase, rapide și directe între cele două capitale și apoi între acestea și restul țării. Evenimentele politice care au urmat după unire, ca independența națională și economică, au reclamat și considerații internaționale în orientarea drumurilor mari. De aceea insistăm asupra documentelor cartografice care ilustrează mai ales

aceste prime schimbări survenite în urma Unirii Țărilor Române. Prima lucrare cartografică apare în 1860 la București: **Charta telegrafică și poștală a Principatelor Unite, alcătuită de Administrația generală a Telegrafelor**, în care se arată căile de comunicație existente în momentul unirii: în Moldova artera principală de comunicație era șoseaua Focșani-Fălțiceni, în lungul Siretului pînă la Roman și de aci, pe valea Moldovei. Față de această arteră, Iașii apar izolați, fiind deserviți numai de drumuri de poștă.

În Țara Românească cea mai lungă șosea era București-Ploești (27.382 st). În restul țării erau numai crîmpee de șosele, unite prin drumuri de poștă.

Trei drumuri de poștă străbăteau în lung Valahia în anul Unirii: unul trecea pe la poalele dealurilor subcarpatice, de la Tg. Jiu la Focșani prin R. Vilcea-Pitești-Tîrgoviște-Ploești-Buzău; alt drum de poștă trecea prin mijlocul cîmpiei: Tr. Severin-Craiova-Slatina-București-Urziceni-Piua-Pietrești, al treilea urma cursul Dunării, de la Tr. Severin prin Calafat-Tr. Măgurele-Giurgiu-Oltenița-Călărași-Brăila și de aici la Focșani.

În hartă sînt trecute și distanțele, în stînjeni, între diferitele localități de-a lungul șoselelor. Totalul șoselelor existente în ambele țări române era de 149.481 stînjeni. Imediat după unire, în cursul anului 1860, apar pe hartă 31.917 stînjeni de șosele în executare și alți 110.176 stînjeni proiectate, care să facă legătura între drumurile celor două provincii, necesară în urma desființării hotarului politic dintre ele.

În anul 1861, harta lui I. Manovarda: **Cursurile poștale ale Moldo-Romîniei**, scoate în evidență schimburile fundamentale produse în căile de comunicație prin unirea celor două Țări Române. Astfel se constată cum Iașii, din oraș izolat cum era înainte, a devenit acum un oraș legat cu Bucureștii și cu celelalte centre din țară, prin drumuri principale deservite de diligențe. Foste drumuri secundare devin acum principale: Iași-Vaslui-Tecuci; Iași-Roman; Iași-Botoșani-Mi-

hăileni. Se construiește șoseaua de legătură între Focșani-Fălțiceni care este deservită acum de diligențe numai pînă la Roman, de unde acestea se abat spre Iași.

În Țara Românească, Bucureștii apar acum bine legați prin drumuri de diligențe atît cu orașele Moldovei cît și cu Brașovul, Giurgiu și Buzăul. Fostul drum de poștă care străbătea țara prin mijlocul cîmpiei, devine acum principalul drum de comunicație deservit și el de diligență. Circulația se canalizează pe această arteră, ceea ce atrage decăderea celorlalte două drumuri de poștă longitudinale (de sub dealuri și din lungul Dunării) și apoi chiar dispariția lor. Nu mai figurează pe harta lui Manovarda fostul drum principal de dinainte de unire: Tg. Jiu-R. Vilcea-Tîrgoviște-Ploești-Buzău, iar cel de-a lungul Dunării apare fragmentar. Această situație în schimbarea drumurilor rămîne definitivă; **Charta telegrafo-poștală compusă de Direcția Generală a Telegrafelor și Poștelor din 1865**, confirmă situația

Înem, să menționăm o hartă străină, dedicată Domnitorului Cuza: **Carte d'ensemble d'un projet de chemin de fer Paris, Vienne, Bazias à Constantinople, par la Roumanie avec indication du reseau roumain dediée à S. Altesse le Prince Couza. Paris 1863**, de Aristide Dumont.

În hartă se arată traseul căii ferate și a căilor navigabile proiectate pe pămîntul țării noastre și legătura lor cu străinătatea. În privința liniei ferate, traseul ei urmează cu aproximație drumul principal de diligențe amintit, între Tr. Severin și Capitală, prin mijlocul cîmpiei.

Tot în 1863 apare **Harta Principatelor Unite Romîne** de A. Hadji și C. Danielis, gravată pe piatră în stabilimentul litografic al Ministerului de Război din București. Este o hartă administrativă, care arată împărțirea Țărilor Romîne în 32 de județe, pe care le menționează și într-un tabel. Această hartă apare imediat după unificarea administrativă realizată în 1862. Este prima hartă cu noua împărțire administrativă a Țărilor Romîne după unire. Harta mai cuprinde așezările și căile de comunicație existente și în execuție.

Un prețios document cartografic din acel timp este: **Charta Principatelor Unite alu României cu circumvecinele țeri... redigiată dupo cele mai sigure isvøre și dedicată Înălțimei Sale Alexandru Ioan I, primulu domnu alu României de Giorgie Filipescu-Dubău și Antonu Parteni Antoninu, apărută la Iași probabil în 1864.** Harta are mai multe scări și conține numeroase date statistice asupra împărțirii administrative, a populației, finanțelor, clădirilor, pământului, a vitelor etc. Dintre acestea spicui: Moldova avea atunci 15 județe cu 84 țiguri, 2302 sate. Populația era de 1.278.577 locuitori în mediul rural și 241.958 la orașe; 755.680 erau bărbați și 708.247 erau femei. Industria este reprezentată prin: 1 fabrică de hîrtie, 1 fabrică de postlav, 1 fabrică de sticlă, 1 de pînză, 35 de săpun, 42 de dublărie, 3 de cărămidă. Morile erau: 1648 de apă, 619 de vînt, 209 de cai, 9 de vapori. Suprafața districtelor este arătată în diferite unități de măsură: fâlcii, prăjini, hectare, verste etc. Se dau și pe categorii de folosințe.

În Țara Românească (Valahia) erau 17 județe împărțite în 95 de plăși, cu 42 orașe și țiguri, 3224 sate. Populația era de 2.400.921 suflete din care 1.240.181 bărbați și 1.160.740 femei.

Desigur că cea mai mare operă cartografică din timpul unirii este: **Charta Romîniei Meridionale publicată din ordinea Măriei Selle Principelui Domnitoriu Alessandru Ioanne I** lucrată în stabilimentul lui Satmari, București 1864. Este o hartă topografică în 108 foi colorate la scara 1:57.600 care cuprinde numai Țara Românească.

Ea este lucrată după harta austriacă, a lui Fligely, comandată de guvernul țării. Harta arată foarte exact toate așezările chiar și pe cele temporare, toate drumurile și potecile, folosințele terenului, hidrografia amănunțită. Relieful accidentat este redat prin hașuri. Lucrată în foarte bune condițiuni tehnice și științifice această hartă a rămas ca cea mai completă și mai exactă pînă la apariția hărții topografice a Institutului Geografic al Armatei Romîne.

În 1865 D. Pappasoglu publică „Atlas Geograficu al Romîniei“ compus din 32 de hărți

administrative ale districtelor la scara 1:420.000 și scara grafică în mille austriece sau douăspredeci ore. La titlu, fiecare hartă poartă colorat emblema districtului pe care îl reprezintă.

Sînt trecute în hărți: urbii, țiguri, sate, mînăstiri, pichete, drumuri, poște, linii și stații de telegraf, locurile bățăliilor romîne, limitele administrative ale plășilor, și în dreptul fiecărei comune este trecut numărul familiilor.

În anul următor, 1866, Pappasoglu publică un alt atlas compus din hărțile districtelor și cu aceeași legendă ca a atlasului precedent. Are însă în plus față de acesta cîte un mic tabel statistic pentru fiecare district. Tabelul cuprinde date asupra: nr. de orașe, țiguri, sate, biserici, mînăstiri, schituri, populația pe sexe și pe gospodării, suprafețele în pogoane ale terenului, după folosințe (agricol, pădure, neproductiv, bălți), numărul proprietăților lucrate de proprietari și al celor arendate.

Hărțile din cele două atlase sînt făcute pe baza hărții rusești din 1835 și a celor 2 hărți administrative din 1833. Însăși valoarea scării este aceea a hărții rusești.

S-a arătat mai sus numai producția de hărți care ilustrează schimbările imediate administrative și economice survenite prin actul unirii.

Secolul trecut fiind deosebit de important în evenimente politice și sociale care s-au succedat unul după altul, înregistrează modificări fundamentale în viața poporului nostru. Agricultură pastorală cum era pe la 1830, devine extensivă în a doua jumătate a secolului. Pădurile sînt tăiate pentru a face loc agriculturii. Apar sate și țiguri noi, mișcări de populație, venită mai întii sezonier pentru lucru și apoi fixîndu-se definitiv aci (din Oltenia, din Ardeal, de peste Dunăre). Aceste schimbări apar evidente prin comparația hărților din diferite perioade: Harta austriacă din 1790 cu harta rusească de la 1835 și 1853, harta lui Fligely și harta topografică romînească. Aceste schimbări fiind de durată mai lungă nu pot fi prinse în hărțile imediat următoare unirii și vor face obiectul altor studii.

OPERELE NECOMPLETE

VÁCZY LEONA

Publicațiile de cărți, ale căror volume apar în mod succesiv, la intervale mai scurte sau mai lungi, sînt considerate opere necomplete pînă la apariția ultimului volum. La bibliotecile mari — cum este și Biblioteca Centrală Universitară din Cluj — prelucrarea operelor necomplete dă naștere la multe dificultăți și astfel merită să ne ocupăm mai pe larg de această problemă.

Scopul fiecărei biblioteci este de a cataloga fiecare operă numai o singură dată și de a depozita volumele aceleiași lucrări unele lingă altele. Ar fi neplăcut și în același timp ar însemna și pierdere de timp atît pentru cititori, cit și pentru minutorul de cărți, dacă de exemplu pentru obținerea unei lucrări în 3 volume cititorul ar trebui să completeze 3 fișe de cerere, iar minutorul de cărți să adune aceste volume din 3 locuri diferite ale depozitului.

La bibliotecile mai mici, de pînă la 10.000 volume, unde cărțile din depozit sînt aranjate după metoda sistematic-alfabetică, problema operelor necomplete nu se ridică. Depozitul fiind mobil, volumul II al unei opere primind același indice de clasificare și același semn de autor, va ajunge neapărat lingă primul volum.

Dar ce se întîmplă la bibliotecile mari, unde depozitarea este fixă, cărțile sînt aranjate după mărime și sînt cotate în continuare, așa cum este cazul bibliotecii noastre? Desigur, prelucrarea operelor necomplete nu poate aștepta pînă ce apar toate volumele, data lor neputînd fi știută cu precizie, ci se caută ca volumele existente să fie puse cit mai repede la îndemna cititorilor.

La biblioteca noastră operele necomplete sînt ținute într-o evidență separată și for-

mează un stoc aparte în depozit. Acest depozit al operelor necomplete constă din 7 rafturi pe care volumele sînt aranjate după mărime de la raftul notat cu A și pînă la raftul cel mai de sus, notat cu G. Numerotarea în fiecare raft se începe de la unu și se continuă în ordine crescîndă. Astfel, de exemplu Sadoveanu Mihail, Opere. București, 1954, vol. I—XIII, are cota E. 540.

Volumele intrate sînt catalogate în mod obișnuit. Doar la intrarea unui nou volum se completează pe fișa existentă titlul și pagina volumului nou intrat. Cota necompletelor este trecută cu creionul atît pe carte, cit și pe fișele sale. Cînd opera a ajuns să fie completă, adică după ce a apărut și ultimul volum, se scot fișele din diferitele cataloage, se șterge cota scrisă cu creionul, iar opera primește cota definitivă a depozitului general.

Aceste operațiuni par a fi simple. Dar să vedem care sînt problemele care fac anevoioasă munca bibliotecarului de prelucrare a operelor necomplete.

Una din greutățile des întîlnite este acum că primul volum al unei opere nu menționează faptul că lucrarea va continua să mai apară. Un exemplu: romanul lui Deleanu Nicolae **Nedeia din Poiana Miresei**, București, 1955, care nici pe foaia de titlu, dar nici în prefață nu arată că este numai primul volum dintr-o lucrare mai mare. Coperta nu are nici cel puțin o steluză cu care uneori se notează ordinea volumelor (alteori această steluză se așează numai ca ornament, inducînd în eroare pe bibliotecar, care crede că steluză indică volumul). Numai cu ocazia clasificării zecimale a cărții, răsfoindu-se aceasta, s-a putut afla că lucrarea nu este terminată și anume, la finele volumului era scris: (Se va continua). Intr-adevăr în anul 1958 a apărut cel de al doilea volum, care de astădată are două steluze și nemaivînd menționat nicăieri că „se va continua“, socotim că opera este completă.

Pentru operele lui Petrescu Camil, **Teatru**, I—II volume, București, 1957, în legătură cu care am primit și fișa tipărită, nu s-a

menționat nicăeri că vor fi continuate. Astfel cartea a fost definitiv prelucrată și pusă la depozitul general. Dar după un an, în 1958, a apărut și volumul al III-lea. Ce era de făcut? Au fost scoase de pe raftul depozitului general volumele I și II, li s-a șters cota stampilată cu tuș negru (atît cota internă cit și cea de pe copertă a ambelor volume), au fost scoase fișele din diferitele cataloage, ștergîndu-li-se cota. Apoi s-a încercat să se pună pe raft în locul acestora o altă carte cu aceeași mărime și grosime. Lucrul nu a fost atît de simplu; fiind scoase două cărți (volumele I și II) cu o singură cotă, trebuia înlocuite cu o altă lucrare în 2 sau 3 volume, adică de grosimea volumelor scoase. Cartea a trebuit apoi înlocuită și în registrul topografic. Cota veche a fost trecută și în registrul de inventar, unde la fel trebuia schimbată; tot așa și pe borderourile de la administrație. Iată cîte munci făcute în zadar. De ce? Pentru că editura n-a menționat de la început — așa cum procedează întotdeauna editurile din U.R.S.S. — în cîte volume va apare lucrarea.

Exemple bune în această privință sînt desigur și la noi unele cărți tipărite de E.S.P.L.A. De exemplu: Bogza Geo, *Scrieri în proză*, București, 1958, unde se arată clar „Scrierile în proză vor fi strînse în 5 volume”. Acest lucru interesează și pe cititorii care vor urmări apariția volumelor viitoare pentru a le cumpăra.

Aceeași problemă o ridică și cursurile universitare litografiate, unde deși se indică pe copertă numărul fascicolei respective, nu se menționează care număr de fascicol va fi ultimul, deci pînă cînd să ținem lucrarea în depozitul necompletelor.

Munca bibliotecarilor este mult îngreunată și prin inconsecvența editurilor în ce privește stabilirea formatului (înălțimii) diferitelor volume ale aceleiași opere. De multe ori intervalul de timp ce trece pînă la editarea volumului al doilea este mare și editura scoate acest al doilea volum într-un format mai înalt sau mai mic. În biblioteca noastră cărțile sînt așezate după mărime și este neestetic, dacă la un metru

de cărți egale ca înălțime apare ici-colo cîte un volum mai înalt sau mai mic. Un exemplu ilustrativ este lucrarea lui Oncescu Mircea, *Mărimi și unități în fizică*, vol. I, București, 1955, Editura Tehnică, al cărei volum II: R. Grigorovici și M. Oncescu: *Mărimi și unități în fizică*. București, 1958, are formatul mai înalt. Acest exemplu ilustrează nu numai inestetica prezentării volumului în raftul bibliotecii, ci și greutatea lui de prelucrare. Ajungînd să prelucrăm volumul II, degeaba s-au căutat fișele și cartea volumului I la Grigorovici, nu le-am putut găsi, primul volum figurînd în evidențele noastre numai la numele lui Oncescu, care la apariția volumului II a devenit autorul al doilea.

Adesea se întîmplă că diferitele volume ale unei lucrări mai mari să nu apară în ordinea volumelor, ci să sară peste unul, sau chiar mai multe volume. De exemplu: *Fauna R.P.R.* Editura Academiei. În 1951 a apărut volumul I, în 1952 a urmat volumul XI, iar în anul 1958 a apărut volumul XI, precum și fascicolul III din volumul IX, iar volumul II n-a apărut încă. Acest fapt îl constrînge pe bibliotecar să cerceteze dacă volumele ce lipsesc au fost scăpate din vedere la achiziționare, sau n-au apărut încă. În orice caz, se cere o mare vigoare din partea bibliotecarului însărcinat cu achizițiile, care trebuie să procure volumele la timp, căci la o eventuală epuizare opera ar rămîne fie necompletă pentru bibliotecă pentru totdeauna, fie că volumul lipsă se va putea achiziționa numai cu greu de la vreun anticariat.

De multe ori operele dintr-o bibliotecă rămîn definitiv necomplete din cauza vreunui caz de forță majoră. Astfel, multe opere au rămas necomplete din cauza îmbolnăvirii sau decedului autorului în cursul editării. Operele au mai putut rămîne necomplete în trecut și din cauza desființării întreprinderii editoriale, sau a sistării editării în continuare a lucrării, aceasta ne mai fiind rentabilă.

Este foarte regretabil, că numărul operelor necomplete este mare și la biblioteca noastră. Stabilirea faptului dacă lucrarea

este necompletă numai la noi, sau este necompletă în general, sau dacă este vreo speranță de completare a ei prin continuarea editării etc. — toate acestea înseamnă o muncă bibliotecară dificilă. În cazul când se stabilește că nu mai este nici o speranță de completare a unei serii de volume, atunci lucrarea se trece de la depozitul de necomplete la depozitul general.

Pentru a veni în ajutorul bibliotecarilor, cit și a cercetătorilor, ar fi de mare utilitate elaborarea unei bibliografii despre lucrările necomplete în mod definitiv, care au fost editate pe teritoriul țării noastre.

Desigur, în cadrul acestui modest arti-

col nu s-a putut epuiza tot complexul de probleme ce se ivesc în legătură cu operele necomplete. Din exemplele aduse însă se poate desprinde concluzia, că o mai strânsă colaborare între bibliotecari și editură ar fi foarte binevenită. Noi bibliotecarii sîntem datori să facem cunoscute editurilor greutățile pe care le întîmpinăm în general la prelucrarea bibliotecară a cărților. Editurile, cunoscînd problemele noastre, ar putea să ne vină într-ajutor și să satisfacă dezideratele noastre. În acest fel, atît ei, cit și noi, ne-am achita de o obligație comună și anume, deservirea cit mai promptă și mai rapidă a cititorilor.

CALENDAR COMEMORATIV

NIKOLAI VASILIEVICI GOGOL

La 20 martie (1 aprilie stil nou) se împlinesc 150 de ani de la nașterea lui Nikolai Vasilievici Gogol, genialul satiric, scriitorul care a demascat fără cruțare orînduirea feudală și care a jucat un rol uriaș în istoria vieții sociale și a literaturii ruse.

Încă înainte de apariția Revizorului și a Sufletelor moarte, Bielinski cu spiritul de pătrundere ce-i era caracteristic, l-a apreciat pe Gogol ca pe unul din întemeietorii literaturii ruse, vrednic urmaș al lui Pușkin.

Biciuind orînduirea autocrat-feudală din Rusia țaristă, Gogol, scriitor realist, a dezvoltat cu forța de nestăvilit a rîsului său monstruoasă societății moșierești birocratice, al cărei caracter antipopular l-a înșierat demascîndu-l.

Opera lui Gogol a exercitat o uriașă influență asupra dezvoltării literaturii ruse, consolidînd curentul realismului critic. Cernișevski îl socotea pe Gogol întemeietorul realismului critic în literatura rusă: „...exclusiv lui Gogol trebuie să-i atribuim meritul de a fi introdus temeinic în literatura rusă orientarea satirică, sau cum ar fi mai nimerit s-o numim, orientarea critică”.

Karl Marx care a citit operele scriitorilor ruși în original, acorda o deosebită prețuire lui Pușkin, Gogol și Scedrin.

V. I. Lenin a subliniat strînsa legătură dintre literatura democratică rusă și tradițiile gogoliene. Ideile lui Bielinski și Gogol, despre care amintește Lenin în articolul „Încă o campanie împotriva democrației”, sînt în primul rînd ideile de luptă pentru eliberarea maselor populare de sub jugul moșieresc autocrat. Aceste idei și-au găsit expresia în cri-

tica și demascarea multilaterală a orînduirii autocrat- feudale, a caracterului ei anti-popular. Tocmai aceste idei îl apropie pe Gogol, în ciuda inconsecvenței concepțiilor sale, în ciuda rătăcirilor și greșelilor sale, de democratul revoluționar Bielinski. Gogol a dezbătut în imagini artistice tocmai acele aspecte ale realității din Rusia iobăgită, pe care marele critic democrat-revoluționar le ataca cu atîta minie și înverșunare în articolele sale.

In literatura sovietică tradiția gogoliană joacă un rol activ, contribuind la crearea unei literaturi care sprijină ceea ce este nou în lupta împotriva a ceea ce este vechi, împotriva a ceea ce este sortit pieririi și împiedică progresul. In aceasta constă rolul istoric al lui Gogol, care a înfierat cu jocul satirei sale tot ceea ce era dăunător și putred în societatea rusă din epoca feudalismului, contribuind în felul acesta la nașterea noului.

Nikolai Vasilievici Gogol s-a născut la 1809 în târgușorul Bolșic Sorocinți, din județul Mirgorod. Părinții lui făceau parte din pătura moșierească din Ucraina în mijlocul căreia, tatăl avea reputația unui erudit cu preocupări literare și teatrale. Anii copilăriei, viitorul scriitor și-i petrece la moșia tatălui său, în satul Vasilievka, lângă orașul Mirgorod. În 1818 Gogol intră la școala județeană din Poltava, unde învață aproape doi ani, după care e admis la „liceul pentru științe superioare” din Nejin. Aci urmează el gimnaziul începînd din 1821 în 1828.

Convingerile și caracterul viitorului scriitor s-au format într-o epocă de avînt a conștiinței naționale și de largă răspîndire a ideilor revoluționare. Inceputul acestei epoci a fost marcat de eroismul poporului rus în marel război pentru apărarea patriei din 1812.

În timpul gimnaziului, Gogol este puternic atras de poezie. Poetul lui preferat era Pușkin, ale cărui poeme, *Țiganii*, *Poltava* ca și primele capitole din *Evgheii Oneghin* le copiase în caietele sale. Primele sale încercări literare datează tocmai din această perioadă cînd compune versuri și chiar o tragedie, *tilharii*. Aceste prime încercări nu s-au păstrat.

Încă din adolescență, Gogol era un desăvîrșit cunoscător al vieții satului ucrainian, îndrăgind basmele, cîntecele și datinele ucrainiene.

Moartea tatălui său în 1825 a constituit pentru tînărul adolescent o grea lovitură; această pierdere l-a făcut ca încă de pe atunci să aibă grija viitorului său, să se gîndească la felul în care și-ar putea pune forțele în slujba omenirii, enumerîndu-și în minte toate

funcțiile și toate rangurile din aparatul de stat. Cu aceste înflăcărâte visuri ale tinereții, Gogol se îndreaptă, la terminarea gimnaziului, către capitală, către Petersburgul îndepărtat și ademenitor unde nădăjduia să poată face dovada talentului său și să-și astîmpere setea de-a fi de folos omenirii. Petersburgul l-a întîmpinat însă cu răceală pe tînărul entuziast, sosit dintr-un fund de provincie. În scurt timp, după ce Gogol a cunoscut mai îndeaproape capitala, visurile sale de-a fi de folos omenirii s-au stins. Neîncetatele eșecuri l-au copleșit. Scrisorile de recomandare cu care venise la Petersburg nu i-au servit la nimic, Gogol nu a izbutit să-și găsească o slujbă. O amară dezamăgire suferă el și pe tărîmul literar. Speranțele pe care și le pusese în poemul *Hans Kûchelgarten* au fost înșelate. Poemul nu s-a bucurat de succes și a fost întîmpinat cu recenzii ironice. Descurajat se hotărăște să părăsească Rusia, dar abia ajuns în străinătate se înapoiază în patrie unde izbutește să capete un post neînsemnat ca funcționar. Gogol îndură în acești ani lipsurile și mizeria, la Petersburg, ca majoritatea funcționarilor care trăiau de pe o zi pe alta. Totuși, în acest timp, el studiază un an la Academia de Arte, cunoaște îndeaproape artiștii și viața lor, și își reia de asemenea și preocupările literare. De data aceasta el renunță însă la poemele romantice visătoare de genul lui *Hans Kûchelgarten* și își îndreaptă atenția spre felul de trai al poporului ucrainean, spre folclorul lui pe care le cunoaște atît de bine.

În mai 1831, Gogol îl întîlnește pe Pușkin și în felul acesta ia naștere trainica prietenie dintre cei doi scriitori. Tînărul scriitor gă-

sește în Pușkin un frate mai vîrstnic și o călăuză pe tărîm literar ...

În viața lui Gogol n-a existat nimic mai luminos decît prietenia cu Pușkin, iar mai tîrziu, pînă la sfîrșitul vieții, stăruie amintirea pururi vie a acestei prietenii. Pușkin a înțeles caracterul lui Gogol, amorul lui propriu cît și timiditatea lui; el l-a scos în lume. Gogol îi datorează lui Pușkin temele și subiectele principalelor sale opere — *Revizorul* și *Suflete moarte*. Dăruindu-i subiecte pentru comedie și roman, Pușkin i-a pus în față marile sarcini sociale și istorice de a dezvolta și adînci principiul critic în literatura rusă.

În septembrie 1831 prima parte a *Serilor în sat la Dikanka* a văzut lumina tiparului. După primirea cărții, Pușkin îi scria lui A. F. Vocikov: „Chiar acum am terminat de citit *Serile în sat la Dikanka*. Sînt uluit. Iată adevărata veselie, sinceră, nestălită, fără prețiozitate, fără afectări. Iar pe alocuri, cîtă poezie, cîtă sensibilitate!”

În *Serile în sat la Dikanka*, Gogol a creat o imagine a Ucrainei care a intrat pentru totdeauna în literatura rusă. Această incântătoare imagine, profund lirică, e rodul dragostei pentru Ucraina și pentru poporul ei. Ea este evocată prin admirabile descrieri poetice și mai cu seamă prin zugrăvirea poporului, prezent în fiecare personaj prin însușirile sale caracteristice, umorul, vitejia, optimismul și dragostea sa de libertate. Zugrăvită de Gogol, Ucraina a apărut pentru prima dată cititorului cu tot farmecul și pitorescul ei, cu poezia priveliștilor sale, cu poporul său plin de bărbăție și iubitor de libertate.

După apariția *Serilor în sat la Dikanka*, Gogol, devine un scriitor cunoscut. El se consacră cu pasiune muncii literare și pregătește pentru tipar povestirile care aveau să alcătuiască mai tîrziu ciclul *Mirgorod*. În toamna anului 1834, Gogol este numit profesor de istorie universală la Universitatea din Petersburg, dar după puțin timp, dezamăgindu-l și activitatea didactică, o părăsește. În 1835 apar două cărți ale sale: *Arabescuri* și *Mirgorod*.

În *Mirgorod* ca și în *Serile în sat la Dikanka*, Gogol descrie realitatea ucrainiană.

Dar, din multe puncte de vedere, această realitate se deosebește de aceea din *Seri*. În *Mirgorod* autorul nu se mai ascunde sub chipul blajinului prisăcar Panko Roșcovanul, care istorisește legendele populare, ci apare ca un scriitor satiric care demască viața moșierească din timpul său. În *Moșieri de altădată* și *Cum s-a certat Ivan Ivanovici cu Ivan Nikiforovici*, scriitorul prezintă cu o uriașă forță de generalizare laturile monstruoase ale realității — în toată plătitudinea lor. Prin logica lăuntrică a personajelor și prin ironia fină, abea perceptibilă, cu care le înfățișează, Gogol ne lasă să înțelegem că viața „moșierilor de altădată” are, în fond, un caracter profund egoist.

Caracterele cu adevărat pozitive, pline de curățenie morală și de elan sufletesc, integre și bogat înzestrate le descoperă Gogol în rîndurile poporului și în trecutul său eroic. El atribuie figurii de erou a lui Taras Bulba, a fiului său Ostap, și a celorlalți cazaci, trăsături de o neîntrecută forță epică.

Scriitor umanist, Gogol înfierează cu minie relațiile sociale care deformează și schilodesc personalitatea omului. Umanismul său nu este abstract: acest umanism, este îndreptat împotriva racilelor din viața de toate zilele, împotriva oprimării exercitată de orînduirea birocratică-feudală și a nedreptăților ei, împotriva egoismului, a lipsei de omenie și a deșertăciunii spirituale a reprezentanților ei.

Părăsind descrierea vieții poporului, Gogol începe să zugrăvească existența murdară, monstruoasă a claselor corupte care trăiesc numai pentru satisfacerea plăcerilor lor.

Sub influența lui Pușkin, Gogol creează capodopera sa *Revizorul* în care, după cum a mărturisit el însuși s-a hotărît să strîngă „laolaltă tot ce era rău în Rusia și să ridă totodată de toate nedreptățile care se comit tocmai în locurile și în împrejurările cînd oamenilor li se cere în cea mai mare măsură să facă dreptate”. Premiera *Revizorului* a avut loc, după demersuri stăruitoare la 19 aprilie 1836, la teatrul Alexandrinski. Ca motto pentru comedia sa el și-a ales zicala rusească: „Nu te supăra pe oglindă dacă ești pocit”. Ea cuprinde ideea fundamentală a acestei comedii sociale care satiriza și demasca „ri-

turile de porci", din statul feudal. Gogol a demascat curajos orînduirea feudală, unde în rîndurile funcționării: prosperau lichelele de cea mai josnică speță, hoții și șperțarii în uniformă, doctorii care scurtau zilele oamenilor, moșierii paraziți, polițiștii — într-un cuvînt, pe toți cei care batjocoreau poporul. Atît prin însemnătatea și profunzimea conținutului de idei, cit și prin măiestria artistică, *Revizorul* reprezintă culmea operei dramatice a lui Nikolai Vasilievici Gogol.

În 1842 vede lumina tiparului primul volum al *Sușletelor moarte*, care a produs o impresie extraordinară, mai puternică decît *Revizorul*. Păturile progresiste au primit cartea cu entuziasm, în schimb cercurile reacționare, care s-au recunoscut în diferitele personaje ale romanului, l-au atacat cu înverșunare pe scriitor.

În *Sușlete moarte* Gogol zugrăvește o întregă galerie de reprezentanți ai aristocrației moșierești, respingători prin monstruozitatea lor morală. În această galerie figurează și acaparatorul, avarul mizantrop Sobakevici, și cheiliul arogant și mincinos, zurbagiul Nozdriov și Korobocika „grea de cap”, zgîrcită și calculată, care strînge bănușor cu bănușor. De o teapă cu ei e și Pliușkin, care și-a pierdut pînă și înfățișarea omenească și pe care zgîrcenia, transformată într-o adevărată manie bolnăvicioasă, l-a dus la ruină. Mamilov, cu sentimentalismul său siropos, e și el un parazit care-și pierde vremea visînd absurd și zadarnic.

Cicikov, „eroul” principal al poemului ocupă un loc aparte. El apare ca o întruchipare a platitudinii, rapacității, deșertăciunii sufletești, a cinismului, slugărniciei și a tuturor celorlalte trăsături odioase pe care le generează societatea bazată pe exploatare. Cicikov este pentru Gogol cea mai deplină întruchipare a monstruozității societății burgheze, bazată pe crîncenele legi ale egoismului. Iată de ce figura lui Cicikov a rămas tot atît de actuală și de tipică, avînd aceeași forță demascatoare și în ceea ce îi privește pe „afaceriștii” burghezi din zilele noastre.

Dar în același timp, Gogol, nu putea înțelege legătura dintre aceste fenomene și orînduirea

feudal-aristocratică, a cărei esență politică îi rămînea necunoscută. Gogol nu era conștient de necesitatea schimbării radicale, revoluționare, a vieții sociale. Condamînd și demascînd în operele sale laturile întunecate ale realității feudale, el credea că este cu puțință o purificare morală a ei, înlăturarea tuturor nedreptăților și anormalităților, fără răsturnarea revoluționară a bazelor sociale. În urma acestui fapt, a apărut contradicția dintre năzuințele subiective ale autorului și caracterul generalizator și forța demascatoare a figurilor create de el. Această contradicție a luat forme deosebit de vii la sfîrșitul activității literare a lui Gogol, manifestîndu-se în *Fragmente alese din corespondența cu prietenii*.

În acei ani fizionomia spirituală a scriitorului s-a schimbat în întregime. În scrisorile sale, Gogol începe să dea sfaturi rudelor și prietenilor, vîzîndu-și menirea în rolul de predicator al noilor sale idei. El evită societatea, se închide în sine însuși și devine taciturn, dînd impresia unui om grav bolnav. Se lasă înconjurat de obscuranțiști reacționari care contribuie la adîncirea crizei sale morale și la agravarea stării sufletești bolnăvicioase. Toate acestea au dus în cele din urmă la tragicul său sfîrșit. La 4 martie 1852 încetează din viață, în neagră mizerie. Abia după moarte s-a constatat, după cum arată inventarul moștenirii, că toată averea lui Gogol consta în cîteva haine.

Moartea lui a îndoliat întreaga Rusie progresistă, care-l considera drept unul din cei mai buni fii ai săi. „Întreaga lui viață — a scris Cernișevski — n-a fost decît o luptă pătimașă împotriva ignoranței și brutalității. Cu nedezmințită statornicie, întreaga lui viață a fost însuflețită de un singur țel arzător: acela de a-și pune forțele în slujba fericirii patriei sale”.

Lenin a dat o înaltă apreciere nemuritoarei galerii a tipurilor gogoliene, pe care le-a folosit în lupta împotriva dușmanilor revoluției, împotriva reacționarilor, a liberalilor burghezi, a renegaților și oportuniștilor de tot felul, înfierînd și demascînd josnicele lor trăsături.

VĂ RECOMANDĂM

LITERATURA

GARAUDY, ROGER : **Libertatea**. București, 1958, Editura politică, 552 p., lei 10,90.

Volumul este împărțit în patru părți. un istoric al noțiunilor de necesitate și libertate înainte de Marx ; rezolvarea marxist-leninistă a problemei necesității și libertății ; democrația burgheză ; democrația sovietică.

Urmind evoluția noțiunii de libertate în istoria filozofiei, Roger Garaudy a studiat pe Descartes, Spinoza, materialistii francezi și englezi din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, Kant, Fichte și Hegel. Autorul arată că progresul în domeniul filozofiei a fost întotdeauna legat de desfășurarea luptei forțelor sociale progresiste împotriva reacțiunii. Denunțind teoriile idealiste, care dau o interpretare greșită noțiunii de libertate, Garaudy dezvăluie esența lor de clasă și explică lipsurile și greșelile lor.

În partea doua a lucrării autorul arată că problema libertății nu putea fi rezolvată decât din clipa în care în istorie a apărut ca o luptă istorică independentă și stăpîna pe viitor, o clasă socială nouă, menită prin însăși situația ei să pună capăt oricărei exploatare și asupririi de clasă. Roger Garaudy examinează succesiv rezolvările pe care marxism-leninismul le-a dat acestei probleme din punctul de vedere al legilor cunoașterii și legilor dezvoltării societății.

A treia parte a lucrării tratează despre democrația burgheză ; ea explică de ce, după Marx, societatea burgheză nu a mai produs o filozofie creatoare din punct de vedere al libertății, precum și motivul pentru care toate libertățile burgheze sînt aruncate peste bord.

Legea fundamentală a dezvoltării imperialismului, legea profitului maxim, explică nu numai problema păcii și a războiului, ci și problema libertății. Evoluția actuală

— arată autorul — a „democrațiilor burgheze“ din Statele Unite, Anglia, și Franța dovedește că, în condiții de război sau de pregătire de război, asistăm la înăbușirea tuturor libertăților și la asuprirea ființei umane.

În ultima parte a lucrării, consacrată libertății și democrației în orînduirea socialistă, Roger Garaudy arată cum folosirea în practică a legilor necesității obiective ale naturii și istoriei în Uniunea Sovietică a permis crearea condițiilor unei libertăți adevărate. Învățătura marxist-leninistă ne arată că orice stat din trecut a fost un instrument al dominației unei clase. Statul care are misiunea istorică de a desființa dominația clasei exploatatorilor este dictatura proletariatului. Singura cale spre libertate a maselor este calea dictaturii proletare.

Prin numărul mare de referiri pe care-l conține, prin numeroasele exemple concrete luate din viața politică și socială contemporană, prin sistematizarea materialului ideologic și politic pe care autorul l-a adunat și a știut să-l valorifice, lucrarea lui Roger Garaudy constituie un arsenal de argumente și de idei pentru toți acei pe care îi preocupă problema libertății, pivotul luptei revoluționare a proletariatului și a popoarelor asuprite din lume. De asemenea, această lucrare este o contribuție prețioasă la lupta împotriva imperialismului, la lupta pentru pace.

Volumul este însoțit de o documentată prefață intitulată **Libertate și socialism** de Maurice Thorez.

KOLTOV, MIHAIL : **Jurnal din Spania**. București, 1958, E.S.P.L.A. — Cartea Rusă, 699 p., lei 13,90.

Jurnal din Spania este una din operele cele mai de seamă din vasta literatură închinată războiului civil din Spania. Volumul lui Kolțov cuprinde însemnări culese, în calitate de corespondent al ziarului „Pravda“ trimis în Spania în timpul războiului civil.

Cartea este astfel o epopee a eroicelor lupte duse de poporul spaniol care a respins primul lovitura forțelor coalizate ale fascismului.

În notele sale, Kolțov nu trece sub tăcere înfrîngerile și greutățile. Scriitorul înfățișează lipsa de experiență și nepăsare din primele săptămîni ale luptei, șovăielile miniștrilor întîmplători ridicați de valul popular, trădarea vechilor funcționari și ofițeri proveniți din casta celor aflați mai înainte la cîrma țării, uneltirile „coloanei a cincea” fasciste în spatele frontului. În același timp, volumul lui Kolțov înfățișează creșterea forțelor populare, formarea unei armate a rezistenței și victoriei. Nenumărate pagini sînt închinată rezistenței eroice a Madridului. Aici în jurul detașamentelor muncitorești de apărare, s-au unit cele mai bune forțe ale țării, sprijinite de oameni progresiști din rîndul altor națiuni care au apărat orașul împotriva unui dușman înzestrat cu mijloace tehnice moderne, dispunînd de o armată regulată.

Din volumul lui Kolțov se desprinde rolul și acțiunile partidului comunist din Spania în lupta pentru eliberarea poporului. De neuitat vor rămîne cititorului numeroasele figuri de comuniști cinstiți, disciplinați, neînfricați, — organizatori, educatori și conducători ai ostașilor.

LEONOV, LEONID: Drumul spre ocean. Roman. București, 1958, Cartea Rusă, 555 p., lei 22,20.

Noua carte a cunoscutului scriitor sovietic Leonid Leonov e un reușit roman al epocii cincinalelor, o mărturie de mare interes asupra formelor pe care le îmbracă lupta de clasă și în general raporturile între oameni, în această etapă de creștere furtunoasă a economiei sovietice. Aleksei

Nikitici Kurilov, eroul principal al cărții, luptător vechi în mișcarea ilegală, combatant pe numeroase fronturi ale războiului civil, acum șeful secției politice a căii ferate Volga-Revizan, a visat încă de pe cînd era ucenic să plece spre „Ocean”. Acesta e însă pentru el un fel de înfrîncare a viitorului, un simbol al vieții fericite de mai tîrziu în care crede puternic și pentru izbînda căreia își dedică toate forțele sale. Dar nu numai Kurilov călătorește spre „Ocean”. Romanul lui Leonov zugrăvește o serie întregă de tipuri care ca și eroul cărții sînt însuflețiți de febra construcției: Klavdia, sora mai mare a lui Kurilov, tînarul tătar Sufeila, primul din satul său ajuns mecanic de locomotivă, Perespehin, ziarist, apărător din oficiu al oricărui nedreptățit, Liza, actrița în căutarea adevăratei ei personalități, Protoklitov, chirurg de talent, soțul ei nefericit, intelectual cinstit care nu ezită să-și demaște fratele, atunci cînd află că este un ticălos. Dar Kurilov nu va ajunge să-și vadă împlinirea visurilor; el va pieri din cauza tumorii provocate de loviturile primite în închisoare în timpul ilegalității. În spital, înainte de operație, Kurilov întrezărește viața lumii fericite de mai tîrziu.

În sfîrșit, biruind greutățile și prin efortul conjugat a mii de oameni, calea ferată Volga-Revizan străbate Rusia de la un capăt la altul, ducînd grîul, petrolul, și odată cu ele visurile Țării Socialismului, către lumea fericită de mîine, către „Ocean”.

Cartea lui Leonov e totodată și un admirabil roman psihologic, prezentînd procesul de transformare a oamenilor în societatea socialistă, influența noilor raporturi de viață asupra comportărilor morale.